

Department for
Digital, Culture
Media & Sport

Creu S4C ar gyfer y dyfodol

Adolygiad annibynnol

Euryn Ogwen Williams
Rhagfyr 2017

Creu S4C ar gyfer y dyfodol

Cyflwynwyd i'r Senedd
gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Faterion Digidol, Diwylliant, y
Cyfryngau a Chwaraeon
ar Orchymyn Ei Mawrhydi

Mawrth 2018

©Hawlfraint y Goron 2018

Mae'r cyhoeddiad hwn wedi'i drwyddedu dan delerau fersiwn 3.0 Trwydded Agored y Llywodraeth oni nodir yn wahanol. I weld y drwydded hon, ewch i visit nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3

Os ydym wedi nodi unrhyw wybodaeth hawlfraint trydydd parti, bydd arnoch angen caniatâd gan ddeiliaid yr hawlfraint dan sylw.

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn www.gov.uk/government/publications

Dylid cyfeirio unrhyw ymholiadau ynglŷn â'r cyhoeddiad hwn atom yn enquiries@culture.gov.uk

ISBN 978-1-5286-0252-5

CCS0318202740 03/18

Argraffwyd ar bapur sy'n cynnwys o leiaf 75% o ffeibr a ailgylchwyd

Argraffwyd yn y DU gan APS Group ar ran Rheolwr Llyfrfa Ei Mawrhydi.

Cynnwys

Rhagair	6
Crynodeb gweithredol	8
Tabl o argymhellion	10
Pennod 1: Darparu cynnwys o ansawdd uchel a gwasanaethu cynulleidfaoedd sy'n siarad Cymraeg	11
Pennod 2: Diogelu S4C ar gyfer y dyfodol	24
Pennod 3: Sicrhau S4C annibynnol ac effeithiol	30
Casgliad	36
Atodiad A: Cylch gorchwyl	38
Atodiad B: Cyfranwyr i'r ymgynghoriad	40

Rhagair

At yr Ysgrifennydd Gwladol dros Faterion Digidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon.

Gofynnwyd i mi gynnal adolygiad annibynnol o S4C i archwilio ei gylch gwaith, dulliau ariannu a llywodraethiant. Mae'n bleser gennyf gyflwyno fy adroddiad terfynol i'r llywodraeth, sy'n nodi fy nghanfyddiadau a'm hargymhellion.

S4C yw'r unig ddarlledwr Cymraeg yn y byd. Mae ganddo safle unigryw o fewn tirwedd ddarlledu'r Deyrnas Unedig, ac mae'n chwarae rhan allweddol o ran hyrwyddo'r iaith Gymraeg.

Mae'r adolygiad hwn yn cael ei gynnal yn ystod cyfnod cyffrous a heriol iawn i ddarlledu. Mae'r sector yn mynd drwy newid heb ei debyg o'r blaen, a dewis sy'n rheoli'r farchnad, gyda rhagor o gynnwys o ansawdd uchel ar gael gan fwy o ddarparwyr, ar nifer gynyddol o amrywiol lwyfannau. Mae gan ddarlledwyr sydd wedi hen ennill eu plwyf fel S4C, frandiau sefydlog a chyfoeth o brofiad, ond mae cynnwys o ansawdd uchel gan ddarparwyr byd-eang sydd â chyllidebau enfawr fel Netflix yn her i bob darlledwr. Mae'n rhaid i ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus weithio gyda'i gilydd i oroesi, gan fanteisio ar bob cyfle i gydweithio a chreu partneriaethau, a defnyddio potensial arloesi digidol yn y cyfnod newydd hwn i'r byd darlledu.

Darlledu gwasanaeth cyhoeddus yw conglfaen tirwedd y cyfryngau yn y DU. Mae ganddo rôl hanfodol i sicrhau bod cynulleidfaoedd y DU yn gallu cael mynediad at ystod eang o fathau gwahanol o gynnwys – o newyddion a materion cyfoes, i raglenni plant a rhaglenni dogfen. Un o'r prif heriau yw sicrhau bod darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yn addasu ac yn parhau'n berthnasol.

Fel yr unig ddarlledwr Cymraeg, efallai mai S4C yw'r enghraifft orau o'r rheswm pam y dylem feithrin a diogelu darlledu gwasanaeth cyhoeddus ar gyfer y dyfodol.

Yr iaith Gymraeg yw un o'r ieithoedd byw hynaf yn Ewrop, ac mae'n rhan allweddol o ymwybyddiaeth a hunaniaeth Gymreig a Phrydeinig yn yr unfed ganrif ar hugain. Mae'n iaith sy'n cael ei defnyddio bob dydd i sgwrsio a thrafod, yn iaith llenyddiaeth gyfoes, yn iaith busnes, chwaraeon a dathliadau cenedlaethol, yn ogystal ag iaith sy'n cael ei siarad mewn ardaloedd trefol a gwledig fel ei gilydd yng Nghymru ers cenedlaethau. Mae'r rôl hanfodol mae'n ei chwarae wrth gynnal a hyrwyddo'r iaith Gymraeg wrth galon pwrpas cyhoeddus unigryw S4C, gan adlewyrchu'r diwylliannau amrywiol sy'n defnyddio'r Gymraeg drwy ddarparu cynnwys o ansawdd uchel sy'n hygyrch i bawb.

Mae bodolaeth S4C yn sicrhau nad yw cynnwys Cymraeg yn cael ei wthio i gorneli tywyll yr amserlen ddarlledu. Fodd bynnag, un o brif heriau S4C yn awr yw denu gwylwyr ar wahân i'r cynulleidfaoedd traddodiadol sy'n siarad Cymraeg, a sicrhau fod pawb yng Nghymru yn teimlo fod yr iaith yn perthyn iddyn nhw, boed nhw'n siarad llawer o Gymraeg, ychydig o Gymraeg neu ddim yn siarad Cymraeg o gwbl. Nid nod i S4C fel darlledwr yn unig yw hyn. Fel y prif gorff sy'n cyllido a dosbarthu cynnwys Cymraeg, rhaid sefydlu'r nod hwn yn gadarn yng nghadwyn gyflenwi cynnwys S4C drwyddi draw.

Mae statws S4C fel darlledwr annibynnol gwasanaeth cyhoeddus yn sylfaen i hyn. Mae'r adolygiad hwn yn ceisio diogelu'r annibyniaeth hon i'r dyfodol. Mae llawer iawn wedi newid ers i S4C ddechrau darlledu ym 1982, ac mae angen gofyn y cwestiynau hyn nawr i sicrhau bod S4C mewn sefyllfa gadarn i barhau i wasanaethu cynulleidfaoedd sy'n siarad Cymraeg, yn ogystal â denu gwylwyr newydd.

Mae'r adolygiad annibynnol hwn yn ystyried tri mater allweddol, fel y nodir yn y cylch gorchwyl.

1. Cylch gwaith y gwasanaeth cyhoeddus a gallu S4C i ddarparu cynnwys o ansawdd uchel.
2. Diogelu S4C ar gyfer y dyfodol drwy ddulliau ariannu.
3. Sicrhau S4C annibynnol ac effeithiol drwy ei strwythur llywodraethiant.

Rwyf wedi ymgynghori a siarad gydag ystod eang o randdeiliaid, o S4C a'i bartneriaid i blant ysgol a gwylwyr unigol. Cefais gefnogaeth gan swyddogion o'r Adran dros Faterion Digidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon sef: Amy Forbes (fel Ysgrifennydd yr Adolygiad), Maria Alexandri a Ffion Williams. Rwy'n ddiolchgar iawn iddyn nhw am eu gwaith caled a'u treiddgarwch. Er imi gael y cymorth parod hwn, hoffwn bwysleisio fy mod yn cymryd cyfrifoldeb llwyr dros yr adolygiad hwn.

Rwy'n gwneud cyfres o argymhellion i fynd i'r afael â'r cylch gorchwyl a osodwyd gan y llywodraeth yn yr adolygiad hwn. Gobeithiaf y byddwch yn cytuno y bydd yr argymhellion hyn yn arfogi S4C yn well ar gyfer sialens yr oes fodern.

Euryn Ogwen Williams

Cadeirydd, Adolygiad Annibynnol o S4C

Crynodeb gweithredol

Ym mis Awst 2017, penodwyd Euryng Ogwen Williams gan y llywodraeth yn gadeirydd yr adolygiad annibynnol o S4C. Cafodd yr adolygiad annibynnol hwn ei sefydlu gan y llywodraeth i sicrhau bod S4C yn parhau i chwarae rhan hanfodol fel darlledwr gwasanaeth cyhoeddus, a bod dyfodol cadarn a llwyddiannus i'r sianel wrth barhau i ddarparu cynnwys o ansawdd uchel i gynulleidfaedd sy'n siarad Cymraeg.

Cynhaliodd y cadeirydd adolygiad manwl dros gyfnod o dri mis, yn archwilio cylch gwaith gwasanaeth cyhoeddus S4C, y dulliau ariannu a'i strwythurau llywodraethu. Nodir ei ganfyddiadau a'i argymhellion mewn tair pennod.

Pennod 1: Darparu cynnwys o ansawdd uchel a gwasanaethu cynulleidfaedd sy'n siarad Cymraeg.

Mae'r bennod gyntaf yn edrych ar gylich gwaith gwasanaeth cyhoeddus presennol S4C, ac yn ystyried os gallai newidiadau i'r cylch gwaith, a'r ffordd y mae S4C yn ei gyflawni, helpu i gynyddu gwerth cyhoeddus y sefydliad.

Daw'r adolygiad i'r casgliad y gallai, ac y dylai S4C wneud mwy i ddarparu rhagor o werth cyhoeddus. Fel darlledwr gwasanaeth cyhoeddus, mae angen i S4C addasu i'r amgylchedd ddarlledu gyfnewidiol sy'n golygu defnyddio'r gwasanaethau newydd digidol ac ar-lein i ehangu ei orwelion a'i apêl, nid yn unig yng Nghymru ond yn y Deyrnas Unedig a thramor. Byddai moderneiddio'r cylch gwaith yn caniatáu i S4C roi blaenoriaeth i arloesi digidol ochr yn ochr â darlledu llinol fel ei flaenoriaeth strategol, yn cynnwys datblygu hyb digidol gyda'r gallu i gynhyrchu cynnwys digidol. Fodd bynnag, yn fwy na dim ond newid gofynion y cylch gwaith, mae angen i S4C arloesi a mentro mwy i gyflawni ei gylich gwaith yn fwy effeithiol. Fel rhan o hyn, dylai S4C fuddsoddi mwy o egni i ddatblygu partneriaethau: gyda'r BBC, y sector annibynnol, a gyda rhanddeiliaid ledled Cymru i chwarae rhan fwy rhagweithiol mewn cynlluniau ehangach i hyrwyddo'r Gymraeg.

Pennod 2: Diogelu S4C ar gyfer y dyfodol

Mae Pennod 2 yn ystyried dulliau ariannu presennol S4C. Yn unol â'r cylch gorchwyl, nid yw'r adolygiad yn ystyried lefelau ariannu ar gyfer S4C.

Mae'r dadleuon parhaus ynglŷn â lefelau ariannu digonol ar gyfer S4C yn tynnu sylw oddi ar y mater hollbwysig, sef sicrhau bod sylfaen sefydlog a thryloyw i ddulliau ariannu S4C. Ariennir S4C yn bennaf drwy ffi'r drwydded, gyda chymorth grant bychan ychwanegol gan yr Adran dros Faterion Digidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Mae'r arian mae S4C yn ei gael drwy ffi'r drwydded yn sefydlog tan 2021/22, fodd bynnag, fel sy'n gyffredin gyda phopeth a ariennir gan y llywodraeth, mae'r cymorth grant ar gyfer S4C yn gallu newid. Mae'r diffyg sicrwydd hwn mewn perthynas â'r cymorth grant wedi achosi pryder mawr ac ansicrwydd i S4C a'r rhanddeiliaid, ymhell y tu hwnt i effaith y symiau perthnasol mewn gwirionedd. Yr unig ffordd o gael dull ariannu sefydlog ar gyfer S4C yw drwy ei ariannu'n gyfan gwbl drwy ffi'r drwydded. Dylai penderfyniadau ariannu S4C fod yr un fath â threfniant ariannu ffi drwydded y BBC o 2022/23 ymlaen. Yn ogystal, dylai'r llywodraeth adolygu dull ariannu S4C fel rhan o'r trafodaethau rheolaidd ynglŷn â setliad ariannu ffi'r drwydded gyda'r BBC. Byddai hyn yn rhoi'r un sefydlogrwydd a sicrwydd i S4C â'r BBC, rhoi'r rhyddid i wneud y dewisiadau creadigol a masnachol angenrheidiol i ffynnu a llwyddo. At hynny, fel corff sy'n cael swm sylweddol o arian o'r pwrs cyhoeddus,

dylai S4C geisio darparu rhagor o werth am arian lle bynnag y bo'n bosibl, gan ddefnyddio ei faint a'i adnoddau i archwilio pob llwybr masnachol, buddsoddi a gwneud y mwyaf o incwm masnachol. Ni ddylid ystyried hyn fel beirniadaeth o waith S4C ar hyn o bryd, ond cydnabyddiaeth bod angen i'r sefydliad ymateb i'r newidiadau sy'n digwydd yn gyflym yn y byd cyfryngau.

Pennod 3: Sicrhau S4C annibynnol ac effeithiol

Mae'r bennod olaf yn edrych ar sut i sicrhau bod S4C, fel darlledwr gwasanaeth cyhoeddus yn yr iaith Gymraeg, yn hyblyg, yn edrych i'r dyfodol ac yn llwyr atebol i ddarparu gwerth i'r cyhoedd yn briodol a chymesur.

Mae angen i S4C fod yn eofn ac ychydig yn fentrus wrth gyrraedd cynulleidfaoedd newydd. Bydd angen gweledigaeth ac arweiniad clir, a daw'r adolygiad hwn i'r casgliad mai'r unig ffordd i wneud hyn yw disodli Awdurdod S4C gyda bwrdd unedol sy'n cynnwys rheolwyr gweithredol yn ogystal ag aelodau anweithredol. Hefyd, dylid rhoi ystyriaeth i'r ffordd y gellid cryfhau'r atebolrwydd a'r sialens allanol: i roi eglurder i'r trefniadau presennol ar gyfer rheoleiddio a llywodraethiant S4C, ac ystyried a fyddai'n briodol i benodi'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol fel archwilydd allanol S4C i wella tryloywder a goruchwyliaeth seneddol ar y ffordd mae S4C yn gwario arian cyhoeddus.

Tabl o'r argymhellion

Argymhelliad
Pennod 1: Darparu cynnwys o ansawdd uchel a gwasanaethu cynulleidfaoedd sy'n siarad Cymraeg
<p>Argymhelliad 1</p> <p>Dylai'r llywodraeth ddiweddararu cylch gwaith gwasanaeth cyhoeddus S4C i gynnwys gwasanaethau digidol ac ar-lein, a chael gwared ar y cyfyngiadau darlledu daearyddol presennol. Bydd hyn yn caniatáu S4C i ehangu ei orwelion a chynnig cynnwys ar ystod eang o lwyfannau newydd drwy'r Deyrnas Unedig a thu hwnt.</p>
<p>Argymhelliad 2</p> <p>Dylai S4C sefydlu hyb digidol mewnol i ddatblygu a gwella ei ddylanwad digidol, yn ogystal â chreu sylfaen i glwstwr digidol yn y Gymraeg.</p>
<p>Argymhelliad 3</p> <p>Dylai S4C sefydlu partneriaeth iaith gyda Llywodraeth Cymru ac eraill i helpu cyflawni ymrwymiad Llywodraeth Cymru i gyrraedd miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.</p>
Pennod 2: Diogelu S4C ar gyfer y dyfodol
<p>Argymhelliad 4</p> <p>Dylai S4C gael ei ariannu'n gyfan gwbl gan ffi'r drwydded o 2022/23 ymlaen, gyda'r holl benderfyniadau am ariannu yn y dyfodol yn cael eu gwneud fel rhan o'r trafodaethau am setliad ariannu ffi drwydded y BBC.</p>
<p>Argymhelliad 5</p> <p>Dylai'r llywodraeth ystyried diwygio'r gofynion cymeradwyo presennol i roi mwy o ryddid i S4C i fuddsoddi a chynhyrchu refeniw masnachol.</p>
Pennod 3: Sicrhau S4C annibynnol ac effeithiol
<p>Argymhelliad 6</p> <p>Dylid disodli Awdurdod S4C gyda bwrdd unedol newydd sy'n cynnwys cyfarwyddwyr gweithredol a chyfarwyddwyr anweithredol.</p>
<p>Argymhelliad 7</p> <p>Dylai'r llywodraeth ystyried a yw trefniadau archwilio ariannol presennol S4C yn addas, gan gynnwys a fyddai'n briodol penodi'r Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol yn archwilydd allanol S4C.</p>

Pennod 1: Darparu cynnwys o ansawdd uchel a gwasanaethu cynulleidfaoedd sy'n siarad Cymraeg

S4C: y darlledwr iaith Gymraeg

“Heb os, S4C yw un o gonglfeini hanfodol ein diwylliant yng Nghymru ac y mae ei werth o ran cryfhau ein hunaniaeth a'n diwylliant, ynghyd â hyrwyddo'r Gymraeg, ers ei sefydlu yn 1982, yn ddiamheuol werthfawr a phellgyrhaeddol.”

-- Llyfrgell Genedlaethol Cymru

Darlledwr gwasanaeth cyhoeddus yn y Gymraeg yw S4C, sy'n darparu ystod eang o gynnwys Cymraeg (chwaraeon, drama, ffeithiol ac adloniant) ar lwyfannau traddodiadol a digidol. Mae S4C yn diffinio ei hun fel cyhoeddwr-darlledwr nad yw'n cynhyrchu ei raglenni ei hun, ond sy'n comisiynu ei holl gynnwys gan y sector cynhyrchu annibynnol, yng Nghymru yn bennaf.

Sefydlwyd S4C gan Ddeddfau Darlledu 1980 ac 1981, a dechreuodd ddarlledu yng Nghymru yn 1982, felly S4C yw'r trydydd darlledwr hynaf yn y Deyrnas Unedig (ar ôl y BBC ac ITV, ac fe'i lanswyd y diwrnod cyn Channel 4). Fe'i adeiladwyd ar y syniad cadarn a ddatblygodd yng Nghymru dros y ddegawd flaenorol, sef y dylai'r iaith Gymraeg gael presenoldeb ei hun yn y cyfryngau i helpu a datblygu'r iaith mewn ffordd fwy hygyrch a chynhwysol.

Yn 1982, roedd tirwedd y cyfryngau yn wahanol iawn o'i gymharu â heddiw. Dim ond pedair sianel analog oedd ar y teledu, ac roedd S4C yn rhannu ei slot daearol gyda Channel 4, a oedd yn darlledu i weddill y Deyrnas Unedig y tu allan i Gymru.

Mae'r defnydd a wneir o'r cyfryngau ac arferion gwylwyr wedi newid yn llwyr dros y 35 mlynedd diwethaf. Mae datblygiadau enfawr ym maes arloesi technolegol wedi newid y ffordd mae pobl yn gwylio a chael mynediad at y cynnwys. Mae darlledwyr llinol traddodiadol yn parhau i fod â lle blaenllaw ar y tirwedd, ond mae cynnydd y cynnwys digidol yn ddi-baid ac yn aflonyddgar. Mae twf cyflym fideos ar alw a gwasanaethau ar-lein, gormodedd sbectrwem a dyfeisiau symudol wedi newid arferion gwylwyr, yn ogystal ag ehangu disgwyliadau gwylwyr a'r math o gynnwys y mae'r defnyddwyr eisiau (er enghraifft, cynnwys byr a rhyngweithiol).

Effaith a chylch gwaith cyhoeddus

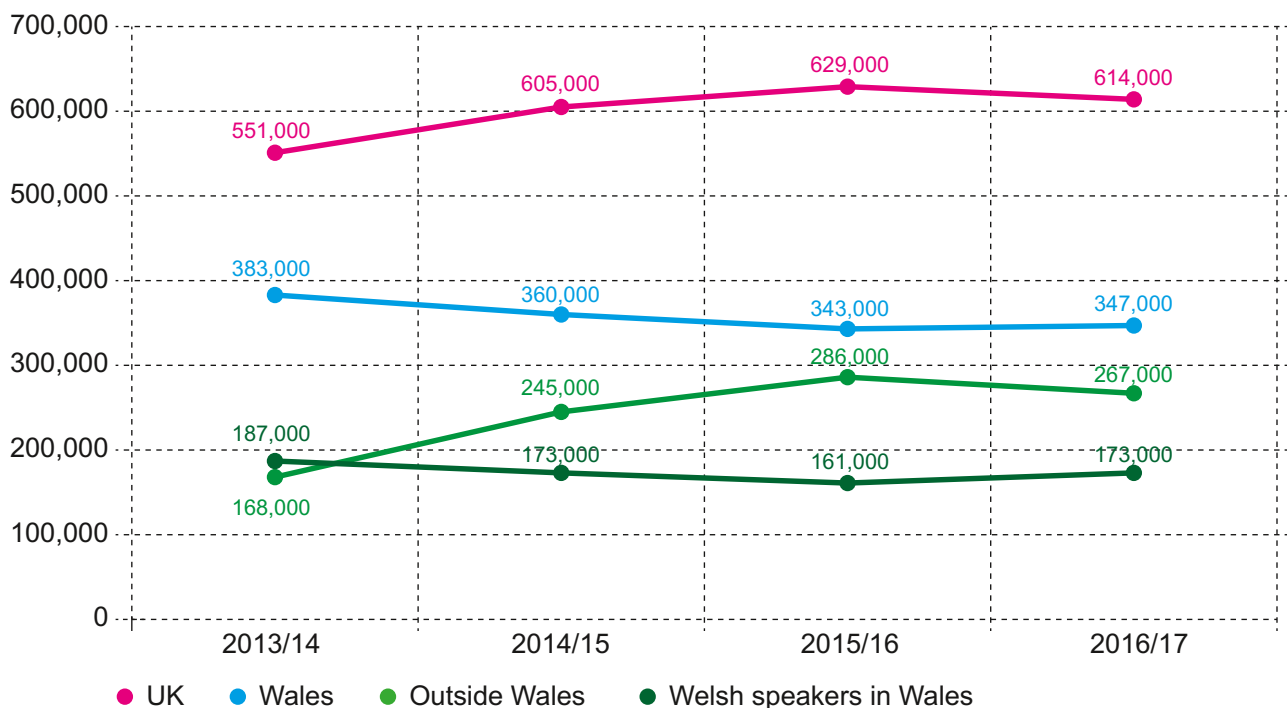
Diffinnir cylch gwaith gwasanaeth cyhoeddus S4C mewn deddfwriaeth sylfaenol ac mae'n ei gwneud yn ofynnol i S4C ddarparu 'gwasanaethau rhaglenni teledu o ansawdd uchel y bwriedir iddynt fod ar gael i'w derbyn yn gyfan gwbl neu'n bennaf gan aelodau'r cyhoedd yng Nghymru'.¹ Hefyd mae S4C yn gaeth i'r cwotas a osodwyd gan Ofcom ar gyfer rhaglenni newyddion a materion cyfoes,

¹ Adran 204(2) Rhan 3 ac Atodlen 12, Rhan 2 paragraff 3, Deddf Cyfathrebiadau 2003.

cynyrchiadau gwreiddiol, cynyrchiadau annibynnol, rhaglenni Ewropeaidd, rhaglenni annibynnol Ewropeaidd, cynyrchiadau diweddar, is-deitlau, sain ddisgrifio ac arwyddo (fel y nodir mewn manylder ym mhennod 3).²

Yn 2016/17 gwariodd S4C £67 miliwn ar gynnwys Cymraeg. O ran cyrhaeddiad, gwelwyd gostyngiad bychan yn y cyrhaeddiad wythnosol cyfartalog yn y DU a thu allan i Gymru yn 2016/17, ond gwelwyd cynnydd yng Nghymru ac ymysg siaradwyr Cymraeg yng Nghymru (gweler ffigur 1 isod).³

Ffigur 1: Cyrhaeddiad wythnosol cyfartalog S4C ers 2013/14⁴

Diwygio'r cylch gwaith

“Ni ellir parhau gyda S4C fel sianel deledu yn unig, yn hytrach mae'r iaith Gymraeg angen darlledwr cenedlaethol annibynnol a hynny ar draws y platfformau darlledu gwahanol.”

-- Mentrau Iaith Cymru

Awgrymodd nifer o'r rhai a gyfrannodd i'r adolygiad nad yw'r cylch gwaith gwasanaeth cyhoeddus yn y ddeddfwriaeth yn addas i'r pwrpas mwyach oherwydd nad yw'n ddigon hyblyg i gymryd arferion gwyllo cyfoes i ystyriaeth a gallai, yn ddiangen, atal S4C rhag darparu cynnwys mewn ffordd sy'n bodloni gofynion y gynulleidfa. Mae adroddiad diweddar Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar ddyfodol S4C yn cefnogi'r farn hon.⁵

² Adroddiad Ymchwil Blynyddol ar Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus (PSB) 2017, Ofcom.

³ Adroddiad Blynyddol a Datganiad Ariannol S4C ar gyfer 2016/17.

⁴ Adroddiad Blynyddol a Datganiad Ariannol S4C ar gyfer 2016/17.

⁵ Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu Cynulliad Cenedlaethol Cymru (2017), *Dyfodol S4C: Tu Allan i'r Bocs*.

Yn benodol, fe awgrymwyd bod dwy agwedd o gylch gwaith S4C nad ydynt yn adlewyrchu gweithgareddau cyfredol S4C na'r tirwedd ddarlledu sy'n newid.

1. Nid yw cyfeirio at 'gwasanaethau rhaglenni teledu' yn unig yn rhoi unrhyw ystyriaeth i ddarparu cynnwys drwy wasanaethau digidol ac ar-lein.
2. Nid yw ei gwneud yn ofynnol i S4C ddarparu rhaglenni 'y bwriedir iddynt fod ar gael yn gyfan gwbl neu'n bennaf i aelodau'r cyhoedd yng Nghymru' yn cymryd cynulleidfaoedd sy'n siarad Cymraeg y tu allan i Gymru i ystyriaeth, neu na ellir cyfyngu cynnwys digidol i Gymru yn unig.

Beth yw barn gwylwyr S4C?

Fel rhan o'r adolygiad, mynychais **ddau ddigwyddiad i wylwyr S4C** yn Llangefni a'r Fenni er mwyn clywed eu barn nhw am wasanaethau S4C.⁶ Rhoddodd y sesiynau hyn gipolwg gwerthfawr ar beth yw barn pobl am raglenni S4C a sut maent yn cael mynediad at y cynnwys. Roedd yn ddiddorol clywed bod pobl yn gwylio amrywiaeth eang o gynnwys Cymraeg. Yn benodol, cafodd rhaglenni Cyw i blant ganmoliaeth, tra bod y gwylwyr ifanc yn teimlo nad oedd digon o raglenni addas ar eu cyfer nhw (er roedd Hansh yn boblogaidd). Roedd y mwyafrif o'r gwylwyr y bûm yn siarad â nhw yn defnyddio fideos ar alw a chyfryngau cymdeithasol ochr yn ochr â theledu i wylwyr rhaglenni.

Hefyd, **ymwelais ag ysgolion yn Ynys Môn a Chaerdydd** a siarad â disgyblion 12-15 oed – y genhedlaeth gyfan gwbl ddigidol gyntaf. Roedd ein trafodaeth yn cyd-daro'n berffaith â chanfyddiadau arolwg Ofcom Plant a Rhieni: Adroddiad ar Agweddau a Defnydd o Gyfryngau 2017⁷ a oedd yn edrych ar sampl o 500 o bobl ifanc rhwng 12-15 oed yn y DU. Darganfu Ofcom bod gan 83% eu ffôn clyfar eu hunain a bod gan 55% eu tabled neu lechen eu hunain. Mae 91% yn gwylio rhaglenni ar deledu am bron i 14.5 awr yr wythnos tra bod 68% yn gwylio rhaglenni ar ddyfeisiadau eraill. Mae 99% ohonynt ar-lein am bron i 21 awr yr wythnos ac mae 90% ohonynt yn defnyddio YouTube. Eu ffôn symudol yw'r ddyfais y byddent yn gweld ei eisiau fwyaf. Dyma'r cyfeiriad fydd yn datblygu o ran sut defnyddir y cyfryngau yn y ddegawd nesaf ac mae'n cadarnhau'r farn y bydd teledu llinol yn ogystal â llwyfannau digidol yn hanfodol i S4C yn y blynyddoedd sydd i ddod.

Mi wnaethon ni hefyd **gynnal arolwg ar-lein a drwy'r post o wylwyr S4C** (mewn cydweithrediad â S4C) i edrych ar fodlonrwydd y gwylwyr a'u harferion gwylio.⁸ Credaf fod y darganfyddiadau hyn yn dangos yn glir bod arferion a chanfyddiadau'r gynulleidfa yn newid, a bod angen i S4C wella ar ei gynnwys digidol ac ar-lein.

- Mae **23%** o wylwyr S4C yn gwylio o leiaf 1 awr o fideos ar alw neu gynnwys ar-lein bob dydd, tra dim ond **6%** sy'n gwylio o leiaf 1 awr o gynnwys S4C drwy fideos ar alw neu ar-lein bob dydd.
- Mae **34%** o wylwyr S4C yn gwylio cynnwys byr S4C ar BBC iPlayer o leiaf unwaith y mis, tra dim ond **19%** sy'n gwylio cynnwys byr S4C ar Clic (fersiwn S4C o BBC iPlayer).

⁶ Cynhaliwyd y digwyddiad yn Llangefni ar 26 Hydref 2017 ac roedd 72 o bobl yn bresennol. Cynhaliwyd y digwyddiad yn Y Fenni ar 7 Tachwedd 2017 ac roedd 65 o bobl yn bresennol.

⁷ Ofcom (2017), *Plant a Rhieni: Adroddiad ar Agweddau a Defnydd o Gyfryngau*.

⁸ Panel Cyfryngau Cymru, ymchwil gan TRP Research, cafodd 462 o wylwyr S4C eu holi ar-lein a thrwy'r post ym mis Medi a mis Hydref 2017.

Mae angen y rhyddid ar S4C i allu gwasanaethu cynulleidfaoedd sy'n siarad Cymraeg yn y ffordd mae'n gweld orau mewn marchnad ddarlledu sy'n gynyddol gystadleuol ac amrywiol. Hefyd fel darlledwr gwasanaeth cyhoeddus modern, rhaid iddo ddefnyddio gwasanaethau digidol ac ar-lein newydd i ymestyn ei gyrhaeddiad ac apelio at wylwyr. Er bod S4C wedi cymryd rhai camau i addasu i'r farchnad a datblygiadau technolegol, cytunaf â'r rhai hynny sy'n dadlau bod y cylch gwaith yn hen ffasiwn, a bod hynny wedi ei atal rhag llwyr ailwampio ac adfywio ei hun, arloesi a chymryd risgiau mewn amgylchedd digidol. Bydd moderneiddio'r cylch gwaith yn dileu'r tyndra hwn ac yn caniatáu i S4C ail-unioni ei ffocws i flaenoriaethu arloesedd digidol ochr yn ochr â darlledu llinol fel ei flaenoriaeth strategol.

Ar ben hynny, mewn cyfnod lle mae 43% o wylwyr wythnosol S4C y tu allan i Gymru,⁹ dylai S4C allu darparu cynnwys heb y cyfyngiadau daearyddol presennol i ddarparu rhaglenni 'yn gyfan gwbl neu'n bennaf' i bobl yng Nghymru.

O ganlyniad i hyn, deuthum i'r casgliad y dylai'r llywodraeth ddiweddarau'r cylch gwaith er mwyn i S4C allu darparu ei gynnwys ar amrywiaeth ehangach o lwyfannau, a hynny yng Nghymru, ledled y DU a thramor. Mae hyn hefyd yn cefnogi cynnig S4C yn ei ddogfen weledigaeth ddiweddar, Gwthio'r Ffiniau.¹⁰

Mae'n werth nodi bod cylch gwaith darlledwyr eraill gwasanaeth cyhoeddus wedi cael eu diwygio dros y blynyddoedd er mwyn ymateb i ddatblygiadau technolegol. Er enghraifft, diwygiodd y llywodraeth gylch gwaith Channel 4 drwy Ddeddf yr Economi Digidol 2010 er mwyn ei annog i ddarlledu cynnwys gwasanaeth cyhoeddus ar draws amrywiaeth ehangach o lwyfannau, gan gynnwys fideos ar alw a gwasanaethau digidol.¹¹ Credaf fod yr amser wedi cyrraedd i sicrhau bod cylch gwaith S4C yn cael ei ddiwygio hefyd. O ystyried cyflymder newidiadau yn y farchnad ac mewn technoleg, mi fyddwn hefyd yn awgrymu y dylai'r llywodraeth adolygu cylch gwaith gwasanaeth cyhoeddus S4C yn rheolaidd.

Argymhelliad 1

Dylai'r llywodraeth ddiweddarau cylch gwaith gwasanaeth cyhoeddus S4C i gynnwys gwasanaethau digidol ac ar-lein, a chael gwared ar y cyfyngiadau darlledu daearyddol presennol. Bydd hyn yn caniatáu S4C i ehangu ei orwelion a chynnig cynnwys ar ystod eang o lwyfannau newydd yn y Deyrnas Unedig a thu hwnt.

Ehangu cynnwys digidol

“Yn ychwanegol at fuddsoddi mewn rhaglenni, mae'n rhaid i S4C barhau i archwilio, arbrofi a buddsoddi mewn llwyfannau newydd er mwyn sicrhau bod cynnwys Cymraeg ar gael i'r gynulleidfa Gymraeg ar y platfformau diweddaraf, ac felly yn cystadlu gyda darlledwyr eraill ar yr un telerau.”

-- Dr Elain Price, Non Vaughan Williams ac Iwan Williams
Adran Cyfathrebu a'r Cyfryngau, Prifysgol Abertawe

Felly, mae archwaeth gref am gynnwys Cymraeg ar-lein, ac mae S4C wedi gweithredu i ymateb i'r galw hwn sy'n newid yn gyson, er enghraifft, drwy sefydlu gwasanaeth fideo ar alw yn 2006, ac yna'r ap

⁹ Adroddiad Blynyddol a Datganiad Ariannol S4C ar gyfer 2016/17.

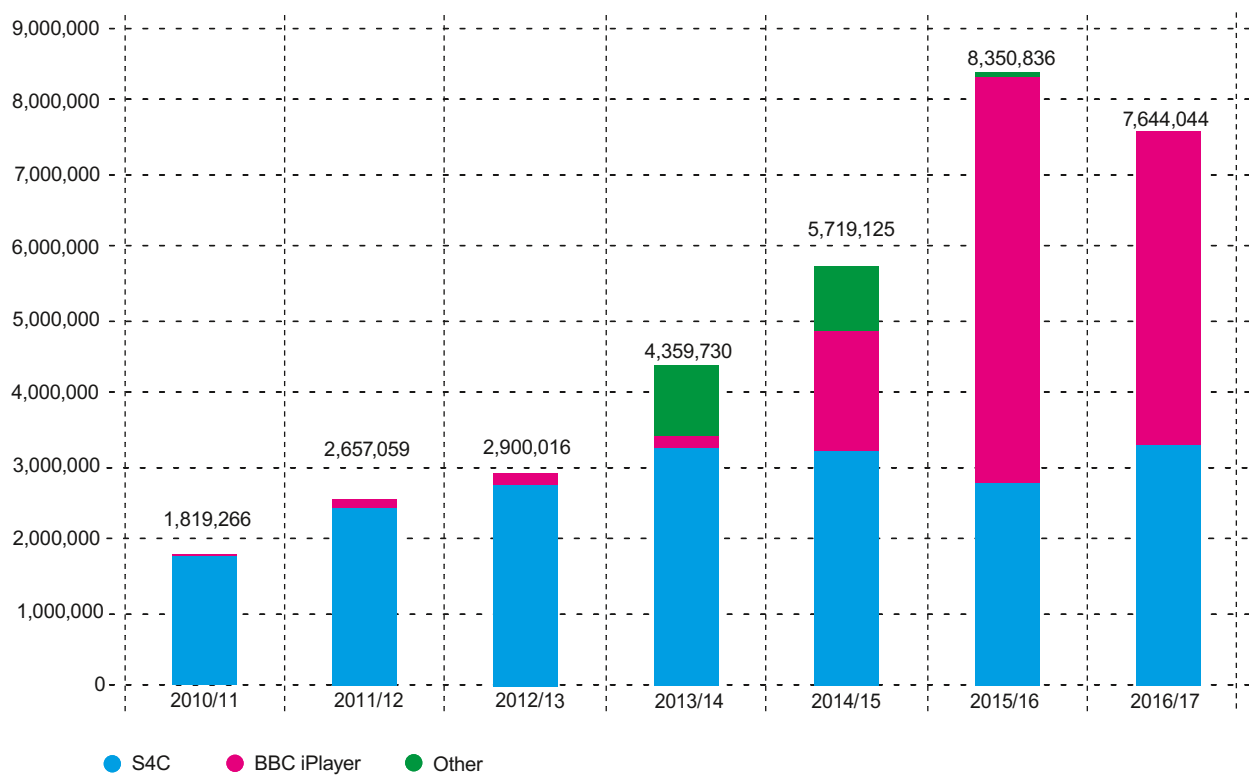
¹⁰ S4C (2017), Gwthio'r Ffiniau.

¹¹ Adran 22 Deddf yr Economi Digidol 2010.

S4C Clic ar gyfer y ffôn clyfar a'r llechen yn 2011, a chydweithio gyda'r BBC i ddangos cynnwys S4C ar BBC iPlayer, gweithio gydag Amazon Fire a Samsung i integreiddio ap S4C, a lansio YouView a chreu cynnwys wedi'i deilwra'n arbennig ar y cyfryngau cymdeithasol.

O ganlyniad, mae presenoldeb S4C ar-lein wedi cynyddu'n sylweddol yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Yn 2016/2017, roedd 18 miliwn o sesiynau gwyllo cynnwys S4C ar Facebook a Twitter, a 7.6 miliwn o sesiynau gwyllo cynnwys S4C ar S4C Ar-lein a BBC iPlayer.¹²

Ffigwr 2: Sesiynau gwyllo rhaglenni S4C ar S4C Ar-lein a BBC iPlayer¹³

Fodd bynnag, dylai a gallai S4C wneud mwy. Awgrymodd cyfranwyr i'r adolygiad hwn bod anghysondebau a diffyg cyfeiriad i strategaeth ddsbarthu a marchnata digidol bresennol S4C. Dylai'r cynnwys digidol fod wrth galon popeth y mae S4C yn ei wneud. Dylai fod wedi'i sefydlu'n gadarn ar draws y busnes, gyda S4C yn gweithio ochr yn ochr â'i bartneriaid cynhyrchu annibynnol i ychwanegu gwerth. Byddai cylch gwaith mwy modern (fel y nodir yn argymhelliaid 1) yn rhoi mwy o ryddid i S4C arloesi a chystadlu, yn ogystal ag ymateb yn gyflym ac effeithiol i'r dechnoleg sy'n newid a thueddiadau'r farchnad.

Oherwydd bod S4C yn llai (o'i gymharu â darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus eraill), mae'n golygu bod ganddo'r hyblygrwydd i roi blaenoriaeth i gynnwys digidol, ac mae natur cyflym ac iteraidd creu cynnwys digidol yn addas iawn i fodel mewnol. Felly, gallai sefydlu hyb digidol mewnol roi'r cyfle i S4C gynyddu ei ôl troed digidol a helpu i lywio effeithlonrwydd. Dylai strategaeth S4C ar ddsbarthu a chynnwys digidol gael ei harwain gan yr hyb digidol, gan archwilio gwasanaethau a llwyfannau newydd ar gyfer amrywiaeth o gynulleidfaoedd, yn cynnwys plant ac unigolion sy'n dysgu Cymraeg.

¹² Adroddiad Blynyddol a Datganiad Ariannol S4C ar gyfer 2016/17.

¹³ Adroddiad Blynyddol a Datganiad Ariannol S4C ar gyfer 2016/17.

Nid yw S4C yn cynhyrchu unrhyw gynnwys llinol na digidol yn fewnol ar hyn o bryd, a does dim i rwystro S4C rhag datblygu'r capasiti i gynhyrchu cynnwys mewnol. Mae'r sector annibynnol aeddfed ac ITV Cymru yn darparu ystod eang o raglenni ar gyfer amserlen linol S4C, ac oherwydd bod effaith economaidd a chreadigol S4C yng Nghymru wedi'i seilio ar gomisiynu'r gwaith yn allanol, mi fyddai'n drafferthus tu hwnt ac yn hynod gostus mi dybiwn, i ddatblygu capasiti mewnol ar gyfer creu cynnwys i'r gwasanaeth llinol o fewn S4C.

Ni fyddai'r un broblem yn codi wrth ddatblygu capasiti digidol mewnol ar gyfer cynhyrchu cynnwys, ond byddai'n newid mawr. Yn benodol, byddai angen rhoi ystyriaeth ofalus i'r effaith ar y sector annibynnol wrth ddatblygu hyn. Fodd bynnag, mae'n well annog datblygu a chynhyrchu cynnwys digidol mewn clystyrau, a dylai rôl S4C fod yn gatalydd a ffocws i gynhyrchwyr a datblygwyr cynnwys Cymraeg yng Nghymru drwyddi draw. Yn sylfaenol, gallai hyb digidol mewnol gefnogi'r ddarpariaeth o ran cynnwys Cymraeg o ansawdd uchel ar draws yr holl lwyfannau, ac yn enwedig os yw'n gysylltiedig â phrosiectau hyb rhanbarthol y llywodraeth, megis Bargaen Ddinesig Rhanbarth Bae Abertawe, Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru neu hyb digidol arfaethedig rhanbarth Caerdydd, i gefnogi twf clystyrau digidol.

Diogelu cynnwys Cymraeg ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol

Dywedodd Llyfrgell Genedlaethol Cymru wrthyf bod cynnwys S4C yn chwarae rôl bwysig o ran diffinio hunaniaeth a diwylliant Cymru, yn ogystal â hyrwyddo'r iaith Gymraeg.

Mae'r Llyfrgell Genedlaethol yn cyflawni prosiect uchelgeisiol i ddigideiddio archif BBC Cymru ar hyn o bryd, a bydd ar gael i'r cyhoedd gael mynediad ati mewn hybiau digidol yng Nghaerfyrddin, Wrecsam a Chaerdydd. Mae sicrhau bod pobl yn gallu cael mynediad at gynnwys yn rhwyddach yn allweddol i hyrwyddo'r iaith, a byddaf yn annog S4C a'r Llyfrgell Genedlaethol i weithio gyda Llywodraeth Cymru i archwilio sut y gellir digideiddio cynnwys Cymraeg S4C i fod ar gael i'r cyhoedd.

Argymhelliad 2

Dylai S4C sefydlu hyb digidol mewnol i ddatblygu a gwella ei ôl troed digidol, yn ogystal â chreu sylfaen i glwstwr digidol trwy gyfrwng y Gymraeg.

Cyflawni'r cylch gwaith newydd

"Mae rhaid i S4C, dwi'n meddwl, gymryd ambell i risg."

-- Elfed Roberts
Prif Weithredwr, Eisteddfod Genedlaethol Cymru

Byddai moderneiddio cylch gwaith S4C a chreu galluedd digidol mewnol yn rhoi'r rhyddid i S4C wneud penderfyniadau strategol ynglŷn â chyfeiriad y gwasanaethau a'r cynnwys y mae'n ei gomisiynu a'i ddsbarthu.

Ers 2010, mae S4C wedi gweithio'n galed i amddiffyn ei safle fel sefydliad, ac awgrymodd llawer o'r cyfranwyr i'r ymgynghoriad hwn fod hyn ar draul cydweithio ag eraill ar brosiectau i hyrwyddo'r iaith Gymraeg mewn cyfnod o newid cyflym. Mae'n rhaid i S4C allu ymateb ar fyrder, peidio â bod ofn methu,

mentro gyda symiau bychan o arian, yn ogystal â pheidio â bod mor hierarchaidd o ran prosesau. Nid yw'r dull presennol wedi atal datblygiad presenoldeb llwyddiannus ar y cyfryngau cymdeithasol, ond mae'n rhaid iddo wneud mwy a chymryd y cam nesaf i ymgysylltu â chynulleidfaoedd newydd.

Mae rhai cyfranwyr i'r adolygiad hwn yn dadlau y byddai angen rhagor o gyllid petai cylch gwaith S4C yn cael ei ddiweddarau. Nid wyf yn cytuno gyda'r asesiad hwn. Fel yr awgrymwyd gan nifer o randdeiliaid, mae angen i S4C newid ei ffordd o wneud pethau a'i ragolwg strategol i gyflawni'r cylch gwaith newydd, yn hytrach na chael rhagor o gyllid. Mae bachu ar y cyfleoedd o ran datblygiadau digidol, ochr yn ochr â chael y gorau o'r partneriaethau newydd a rhai sydd eisoes wedi'i sefydlu, yn ogystal â gwneud y mwyaf o incwm masnachol, wrth galon hyn. (Tra bod lefelau cyllido y tu allan i gwmpas yr adolygiad hwn, mae pennod 3 yn ystyried dulliau cyllido yn fanylach).

Canfyddadwyedd: Chwilio a mynediad

Mynegodd rhai cyfranwyr i'r adolygiad hwn bryderon ynglŷn ag amlygrwydd S4C ar y ddewislen rhaglenni electronig (EPG) a theledu clyfar. Nid oes ateb syml i'r broblem hon, ac yn wir, gosododd Deddf yr Economi Ddigidol 2017 ddyletswydd ar Ofcom i gynnal adolygiad o gyfundrefn amlygrwydd EPG erbyn 2020. Er hynny, credaf y bydd y diwygiadau a amlinellir gennyf yn argymhelliad un a dau yn helpu rhoi'r gallu a'r cyfarpar sydd eu hangen ar S4C i drawsnewid y bygythiad hwn a'i wneud yn gyfle. Gyda chylch gwaith wedi'i foderneiddio a ffocws digidol newydd, gall S4C archwilio ffyrdd i wella ei ganfyddadwyedd, a gwneud ei gynnwys yn fwy hygyrch i ystod eang o gynulleidfaoedd ar draws gwahanol lwyfannau. Mae cryfder S4C yn unigryw a syml, sef cynnwys Cymraeg, ac rwy'n annog S4C i ddilyn pob llwybr i adeiladu amlygrwydd a gwelededd y cynnwys hwnnw.

Partneriaethau

“Byddai S4C hyderus ac annibynnol, sy'n rhydd i weithio ar draws yr holl gyfryngau digidol, gyda gweledigaeth glir, egni newydd, yn ogystal â phartneriaeth strategol gyda sefydliadau eraill, yn cynnwys Llywodraeth Cymru, yn cael effaith anferthol ar ddyfodol yr iaith Gymraeg a'r nod i gael miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.”

-- Yr Athro Ruth McElroy a Hywel Wiliam
Y Gyfadran Diwydiannau Creadigol, Prifysgol De Cymru

Un o'r prif themâu gan nifer fawr o'r cyfranwyr i'r adolygiad yw bod yn rhaid i S4C fuddsoddi mwy mewn partneriaethau, gan gryfhau'r rhai sydd eisoes yn bodoli a chreu rhai newydd. Tynnodd amryw o'r rhanddeiliaid sylw at yr angen i S4C newid agwedd a chydabod nad yw partneriaeth o reidrwydd yn fygythiad i annibyniaeth. Roedd rhai yn beirniadu S4C am beidio â manteisio ar gyfleoedd i weithio'n effeithiol gydag eraill hyd yn oed. Mae S4C yn pontio dau faes penodol, ar un llaw darlledu a chynnwys digidol ac, ar y llaw arall, yr iaith Gymraeg. Yn y ddau faes, mae gwybodaeth ddofn, a llawer o arbenigedd a phrofiad mewn gwahanol sefydliadau lle mae cyfleoedd i S4C greu partneriaethau cadarn ac egniol er budd pawb.

Yn yr adran hon, rhoddir ystyriaeth i bartneriaethau S4C, y ffordd mae'r rhain wedi bod yn gweithio, ac ystyried a oes lle i'w cryfhau ymhellach.

Perthynas S4C â'r BBC

Y bartneriaeth bwysicaf sydd gan S4C ar hyn o bryd yw'r un gyda'r BBC. Mae S4C yn cael £74.5 miliwn o ffi'r drwydded, a ddsberthir gan y BBC. Pennir y lefel hon yng Nghytundeb Fframwaith y BBC, ac mae wedi'i sicrhau tan 2021/22.¹⁴ Mae'r Cytundeb Fframwaith yn nodi bod gan S4C a'r BBC amcan a dyhead ar y cyd: 'rhaid i'r BBC ac S4C rannu'r un nod o gydweithio er mwyn cadw a diogelu annibyniaeth y ddau'.

Mae partneriaeth gref yn llesol i'r ddau ddarlledwr, gan roi iddynt y gallu i rannu adnoddau ac arbenigedd i wella'r ddarpariaeth. Trwy gydweithio, gall y BBC ac S4C wthio effeithlonrwydd a gwerth am arian, a gweithio gyda'i gilydd i wneud y gorau o amlygrwydd a chyfuno eu dylanwad ar y farchnad fyd-eang.

Ym mis Tachwedd 2017, cyhoeddodd S4C a'r BBC Gytundeb newydd Partneriaeth, Ariannu ac Atebolrwydd,¹⁵ a ddisodlodd cytundeb gweithredol blaenorol 2013-17. Mae'r cytundeb partneriaeth newydd yn enghraifft dda o gydweithio effeithiol: mae'r ddau ddarlledwr yn gweithredu mewn marchnad gystadleuol, ond yn cydnabod bod nifer o feysydd y gallant ddarparu rhagor o werth am arian i'r rhai sy'n talu ffi'r drwydded drwy gydweithio.

Mae'r cytundeb yn nodi ymrwymiad y ddau ddarlledwr i weithio gyda'i gilydd i ddarparu gwasanaeth cyhoeddus o ansawdd uchel i gynulleidfaoedd Cymraeg yn ystod cyfnod Siarter Brenhinol newydd y BBC tan 2028. Hefyd, mae'n cadarnhau bod y Bwrdd Partneriaeth ar y cyd rhwng BBC Cymru Wales a swyddogion gweithredol S4C, sydd â'r nod o ganfod a datblygu cyfleoedd ar gyfer gwneud arbedion a chydweithio strategol a chreadigol rhwng y ddau ddarlledwr, yn parhau. Mae hyn yn cynnwys trefniadau ffurfiol i sicrhau bod y ddau sefydliad yn gallu craffu ar sut mae'r bartneriaeth yn gweithio.

Mae'r bartneriaeth strategol a chreadigol unigryw hon yn pontio tri prif faes:

a) Ariannu S4C o ffi'r drwydded

Fel sefydliad sy'n cael arian o ffi'r drwydded yn uniongyrchol gan y BBC, mae'r cytundeb yn nodi'r dulliau atebolrwydd i'r BBC gael sicrwydd bod yr arian yn cael ei ddefnyddio'n gywir ac effeithlon wrth ddarlledu neu ddsbarthu gwasanaethau eraill S4C. Mae hyn yn cynnwys yr amod bod S4C yn cyflwyno adroddiad sicrwydd ariannol i'r BBC bob chwe mis.

b) Partneriaeth greadigol a golygyddol

Rhaid i'r BBC ddarparu o leiaf 10 awr o raglenni teledu Cymraeg i S4C i'w darlledu yn rhad ac am ddim. Mae'r cytundeb yn nodi sut bydd y BBC ac S4C yn gweithio gyda'i gilydd i gytuno ar gynllun blynyddol ar gyfer cynnwys rhaglenni. Hefyd, mae'r BBC ac S4C yn comisiynu dramâu a chynnwys ffeithiol ar y cyd (fel Y Gwyll ac Un Bore Mercher), ac maent wedi gweithio gyda'i gilydd i gael hawliau ar y cyd i ddarlledu cystadlaethau chwaraeon megis Rygbi Pro14 a Phencampwriaeth Rygbi y Chwe Gwlad gydag ITV.

Un o brif elfennau'r bartneriaeth greadigol yw darpariaeth cynnwys newyddion y BBC ar gyfer ei ddarlledu ar S4C. Rwy'n ymwybodol o ddau bryder sydd wedi bodoli ers tro am ansawdd y newyddion sy'n cael ei ddarlledu ar S4C. Yn gyntaf, mae pryderon nad yw cynnwys newyddion Cymraeg yn dod

¹⁴ Cytundeb Fframwaith y BBC: Cytundeb rhwng Ysgrifennydd Gwladol Ei Mawrhydi dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon a'r Gorfforaeth Ddarlledu Brydeinig (2017).

¹⁵ Cytundeb Partneriaeth, Ariannu ac Atebolrwydd rhwng y BBC ac S4C (2017).

o ddigon o ffynonellau amrywiol oherwydd bod y cyfan yn cael ei gynhyrchu gan y BBC (ac yn cael ei ddarlledu ar BBC Cymru Fyw, BBC Radio Cymru ac S4C). Yn ail, clywais bryderon nad yw newyddion S4C yn ddigon gwahanol, er enghraifft, dywedodd un cyfrannwr i'r adolygiad mai "newyddion y BBC ar S4C" ydoedd. Gwnaethpwyd cymhariaeth gyda Channel 4 ac ITV News sy'n wahanol iawn i'w gilydd er eu bod yn cael eu cynhyrchu gan ITN.

Nid oedd neb y bûm yn siarad â nhw yn taflu amheuaeth ar gywirdeb na geirwiredd cynnwys newyddion S4C, ond dylai'r BBC ac S4C ystyried sut mae'n mynd i'r afael â'r pryderon hyn fel rhan o'u trafodaethau golygyddol (wrth gyswrtu bod annibyniaeth olygyddol S4C). Mae'n werth nodi bod arbenigrwydd a gwasanaethu cymunedau amrywiol cenhedloedd a rhanbarthau'r DU yn ddibenion cyhoeddus allweddol i'r BBC yn ei Siarter Brenhinol newydd, felly rwy'n gobeithio y bydd y BBC yn delio â'r mater hwn mewn modd cadarnhaol.

c) Partneriaeth weithredol ehangach

Mae'r cytundeb newydd yn gwneud yn siŵr y bydd cynnwys S4C yn parhau i fod ar gael ar BBC iPlayer tan 2028, sef hyd y cytundeb, sy'n galluogi S4C i barhau i gyrraedd cynulleidfaoedd newydd. Hefyd, mae S4C a'r BBC wedi cytuno i gydleoli a rhannu gwasanaethau technegol yng nghanolfan ddarlledu newydd y BBC yng Nghaerdydd o 2019 ymlaen.

Perthynas gyda'r sector cynhyrchu annibynnol

Ochr yn ochr â'r BBC, mae gan S4C berthynas hirsefydlog gyda'r sector cynhyrchu annibynnol yng Nghymru. Mae sector cynhyrchu annibynnol ddynamig yn hanfodol ar gyfer dyfodol S4C. Mae'n cynhyrchu rhaglenni o ansawdd uchel iawn sydd wedi ennill gwobrau, a thrwy hynny'n helpu S4C i gystadlu am gynulleidfaoedd mewn marchnad fyd-eang a darparu cyswllt hanfodol rhwng S4C a'r gymuned Gymraeg.

Pan sefydlwyd S4C roedd ganddo ddyletswydd statudol i gaffael rhaglenni ar delerau masnachol, ac o ganlyniad tyfodd nifer o gwmnïau bychain ledled Cymru yn gyflym i gystadlu am y gwaith ym mlynnyddoedd cynnar S4C.¹⁶ O'r ddyletswydd hon daeth diwydiant cynhyrchu newydd i fod a ddaeth yn glust a llygaid i S4C yn y cymunedau Cymraeg ac ymestyn effaith economaidd S4C mewn gwahanol rannau o Gymru. Yn wir, mae'n cael ei dderbyn yn gyffredinol ar draws y diwydiannau creadigol yng Nghymru mai buddsoddiad S4C oedd un o'r ffactorau pwysicaf wrth sefydlu Cymru fel canolfan o bwys ar gyfer cynhyrchu ffilmiau a rhaglenni teledu yn annibynnol. Mae'r sector yn dal yn bwysig o ran creu swyddi mewn gwahanol rannau o Gymru ac yn gymorth i S4C i ddarlledu cynnwys sy'n lleol ei naws, ac mae'r berthynas yn ganolog i effaith economaidd sylweddol S4C ar draws Cymru a'r DU – mae ymchwil annibynnol a gomisiynwyd gan S4C yn dangos bod pob £1 sy'n cael ei wario gan S4C yn creu cyfanswm gwerth o £2.09.¹⁷

Mae'r sector cynhyrchu yng Nghymru wedi newid yn aruthrol dros y blynyddoedd, wrth i gwmnïau uno a symud i farchnadoedd gwahanol. Mae'r newidiadau strwythurol hyn wedi helpu i sefydlogi'r diwydiant a chynnal safon allbwn S4C, ond dywedodd llawer o gyfranwyr i'r ymgynghoriad wrthyf fod dibyniaeth S4C ar y cwmnïau mawr wedi gwthio'r cwmnïau cynhyrchu bychain i'r ymylon, ac maent yn teimlo fel petai S4C yn eu hanwybyddu ac yn ffafrio'r cwmnïau mawr sy'n fwy pwerus.

¹⁶ Adran 48 (3) Deddf Darlledu 1981 (wedi'i diddymu a'i disodli ers hynny gan adran 58 Deddf Darlledu 1990).

¹⁷ Adroddiad Blynyddol a Datganiad Ariannol S4C ar gyfer 2016/17.

Roedd S4C yn arfer gweithio ar sail cylch comisiynu 4-5 mlynedd ar gyfer cynhyrchu, ac roedd rhai cyfranwyr i'r adolygiad yn dadlau ei fod yn rhoi cwmnïau llai, nad oedd ganddynt y capasiti i weithio i amserlenni mor hir, dan anfantais ymarferol. Er y gallai'r strategaeth hon ddarparu gwell gwerth am arian mewn rhai meysydd, mae'n rhaid i S4C edrych ar ffyrdd o fynd i'r afael â'r bwloch hwn, a mabwysiadu strategaeth gomisiynu fwy cynhwysol sy'n dylanwadu'n effeithiol ar y cyfoeth o syniadau, sgiliau a thalent newydd sydd gan gwmnïau cynhyrchu bychain, yn ogystal â'r cwmnïau mwyaf amlwg.

Ochr yn ochr â hyn, mae swyddogaeth Teledwyr Annibynnol Cymru (TAC) fel corff sy'n cynrychioli'r sector yng Nghymru. Dylai perthynas S4C â TAC fod wrth galon y berthynas gyda'r sector cynhyrchu annibynnol, ond dywedodd cynhyrchwyr llai wrthyf fod cysylltiad uniongyrchol S4C â'r cwmnïau cynhyrchu mawr yn gwtio TAC i'r ymylon mwy a mwy, a'i fod wedi cyfyngu ar ei allu i gynrychioli ei holl aelodau'n effeithiol. Mae angen i'r ddau barti fod yn fwy cynhwysol a chwarae eu rhan yn meithrin a dathlu talentau a syniadau newydd, oherwydd byddai partneriaeth gref rhwng S4C a TAC yn golygu cynhyrchu cynnwys o ansawdd uwch hyd yn oed, gyda'r posibilrwydd o ddarparu gwerth cymdeithasol, economaidd a diwylliannol amlwg yng Nghymru. Rhaid i S4C a TAC gymryd camau mawr a rhagweithiol i ennill hyder cwmnïau cynhyrchu bychain unwaith eto, ac ailsefydlu rôl TAC fel brocer effeithiol rhwng S4C a'r gymuned gynhyrchu yng Nghymru.

Yn fwy cyffredinol, dywedodd nifer o gwmnïau cynhyrchu annibynnol bod S4C yn micro-reoli'r broses gomisiynu cynhyrchu, sy'n arwain at ddyblygu gwaith, rhwystredigaeth a chostau uwch. Yn ogystal, awgrymodd mentrau digidol bychain bod diffyg tryloywder yn y ffordd y gallant gynnig i gynhyrchu cynnwys digidol i S4C. Er mwyn bod yn bartner gwell, dylai S4C symud i ffwrdd o gyfyngiadau hierarchaidd a bod yn fwy tryloyw ac yn sefydliad y gellir ymddiried ynddo. Rwyf hefyd yn gobeithio y bydd yr hyb digidol newydd a argymhellir uchod yn annog S4C i feddwl mwy am ei gynnig digidol, yn ogystal â'r ffordd y gallai sefydlu perthnasau mwy cadarn gyda chynhyrchwyr digidol eraill.

Ochr yn ochr â gwella ei berthnasau presennol, dylai S4C archwilio ffyrdd eraill y gallai gefnogi'r diwydiannau creadigol yng Nghymru. Maes pwysig sy'n barod i'w ddatblygu yw perthynas S4C gydag awduron. Rhannodd grŵp o awduron amlwg yng Nghymru eu pryderon nad yw ecosystem S4C a oedd yn meithrin a datblygu awduron newydd dros y blynyddoedd yn bodoli bellach. Yn y byd analog, S4C oedd y prif gatalydd ar gyfer talent creadigol a phroffesiynol yng Nghymru. Yn y byd digidol, dylai ystyried addasu ei ffordd o weithio drwy gymryd rhan weithgar mewn partneriaethau gyda sefydliadau eraill, yn benodol, Cyngor Celfyddydau Cymru, Theatr Cymru, Cyngor Llyfrau Cymru, Llenyddiaeth Cymru, Radio Cymru ac eraill ar ystod o brosiectau gwahanol i ddatblygu talent ysgrifennu creadigol ar gyfer y dyfodol o fewn fframwaith o hawliau sy'n briodol yn y byd digidol.

Hyrwyddo'r iaith Gymraeg

“Mae gan S4C gyfraniad allweddol i'w wneud er mwyn hyrwyddo a datblygu'r Gymraeg i gyfrannu at nod Llywodraeth Cymru o gael miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.”

-- Y Coleg Gymraeg Cenedlaethol

Mae Cymru'n wlad ddwyieithog, ac mae gan yr iaith Gymraeg statws swyddogol yng Nghymru. I gefnogi hyn, yn 2016 ymrwymodd Llywodraeth Cymru i sicrhau miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.¹⁸ Mae gan y Mentrau Iaith Lleol, sef partneriaethau sy'n cynnwys mudiadau gwirfoddol lleol, sefydliadau

¹⁸ Llywodraeth Cymru (2017) Cymraeg 2050: Strategaeth y Gymraeg.

addysg a busnesau a sefydlwyd ledled y wlad ac a gefnogir gan Lywodraeth Cymru a llywodraeth y DU i hyrwyddo'r iaith Gymraeg ran allweddol i'w chwarae i gyrraedd y nod hwn.

Mae S4C yn chwarae rôl hanfodol o ran adlewyrchu diwylliant a'r gymdeithas Gymreig, yn ogystal â hyrwyddo'r iaith; a'r adolygiad hwn yw'r lle cywir i ystyried sut mae S4C yn cyd-daro â pholisi iaith Llywodraeth Cymru.

Dylanwad S4C ar yr iaith Gymraeg

Cynhaliwyd prosiect ymchwil pedair blynedd ym Mhrifysgol Bangor oedd yn edrych ar effaith gwyllo Cyw (gwasanaeth S4C i blant) ar ymwybyddiaeth o'r Gymraeg mewn plant 2-5 oed o gartrefi di-Gymraeg

Canfu'r ymchwilwyr bod plant a oedd yn gwyllo Cyw yn perfformio'n well mewn profion iaith Gymraeg, ei fod yn cynyddu eu hymwybyddiaeth o eirfa Gymraeg, ac y gallant adnabod rhai patrymau iaith hyd yn oed. Roeddynt yn argymhell y gellir cynnwys rhaglenni teledu Cymraeg yn y cwricwlwm a strategaethau ehangach i hyrwyddo'r iaith Gymraeg.¹⁹

Yn ein harolwg ar-lein a thrwy'r post o wylwyr S4C, gwelais fod tystiolaeth gref i gefnogi'r syniad bod S4C yn bwysig i'r iaith Gymraeg:

- Roedd 95% o wylwyr S4C yn cytuno'n gryf bod S4C yn chwarae rôl bwysig o ran cadw'r iaith Gymraeg yn iaith fodern a pherthnasol.
- Roedd 94% o wylwyr S4C yn cytuno'n gryf bod S4C yn chwarae rôl bwysig o ran datblygu hunaniaeth a diwylliant Cymreig.

Mae'r tebygrwydd clir rhwng amcanion cynllun Llywodraeth Cymru ac S4C yn gyfle gwych i archwilio ffyrdd y gall S4C weithio gydag eraill i symud yr iaith Gymraeg yn ei blaen. Ceir nifer o sefydliadau cenedlaethol sydd â'r un nod yn gyffredin, sef hyrwyddo'r iaith Gymraeg. Mae gan S4C rôl gadarn i'w chwarae yn hyn o beth, a dylai ddangos y ffordd drwy sefydlu partneriaeth o sefydliadau blaenllaw a all ddefnyddio eu maint i ddod ag adnoddau a dyheadau ynghyd i gyfrannu'n sylweddol tuag at gael miliwn o siaradwyr erbyn 2050.

Mae gan S4C eisoes bartneriaethau ffurfiol gyda nifer o sefydliadau blaenllaw fel BBC Radio Cymru, Cyngor Celfyddydau Cymru, Yr Urdd, Into Film a Theatr Genedlaethol Cymru, ond dylai geisio cryfhau'r rhain a chreu partneriaethau eraill i fod yn gatalydd i effaith rhwydwaith drwy weithredu ar y cyd. Byddai'r bartneriaeth hon gyda Llywodraeth Cymru yn gosod strwythur i S4C ac eraill i gyflawni'r neges ieithyddol, a byddai'n cryfhau perthynas S4C gyda'i gynulleidfa, yn ogystal â darparu cyfleoedd i archwilio arbedion posibl yn sgil cydweithio yn well gyda sefydliadau eraill.

¹⁹ Prifysgol Bangor (2017), Exploring minority language input sources as means of supporting the early development of second language vocabulary and grammar, 2011-2015. Ar gael yn:

<https://www.cambridge.org/core/journals/applied-psycholinguistics/article/exploring-minority-language-input-sources-as-means-of-supporting-the-early-development-of-second-language-vocabulary-and-grammar/FE8145EF906B547A53127874FCB42D95>

Cafodd y syniad o osod S4C yn ganolog i genhadaeth ieithyddol Llywodraeth Cymru gefnogaeth sylweddol gan y rhan fwyaf o'r rhanddeiliaid. Dylid sefydlu'r bartneriaeth erbyn diwedd 2018, gan weithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru ar brosiectau cenedlaethol uchelgeisiol. Dylai S4C, Llywodraeth Cymru a sefydliadau eraill ddwyn eu hadnoddau ynghyd i gyflawni prosiectau ac ymyriadau effeithiol i hyrwyddo'r iaith. Dylai hyn gynnwys cydlynu gweithgareddau a digwyddiadau i godi proffil yr iaith, a gweithio gyda'i gilydd ar ymgyrchoedd sy'n hyrwyddo'r iaith Gymraeg i gynulleidfaoedd newydd.

“Mae gan S4C swyddogaeth bwysig nid yn unig fel darparwr adloniant, hyrwyddwr trafodaeth a chyfrwng gwybodaeth ond fel drych i ddatblygiad y genedl a phobl Cymru.”

-- Mudiad Meithrin

Mae'n bwysig i ystyried y bartneriaeth hon fel prosiect hirdymor sy'n diwallu'r anghenion sydd heb eu cyflawni. Er enghraifft, ni ddylai S4C a BBC Radio Cymru ddisgwyl mesur eu llwyddiant gyda chynnydd cyflym o ran eu ffigyrau cynulleidfa. Dim ond os bydd ymrwymiad o lefel uchaf y naill sefydliad a'r llall i nodau ac amcanion y bartneriaeth y bydd hyn yn gweithio, yn ogystal â derbyn yr egwyddor “gorau chwarae cyd chwarae”. Ni fydd hyn yn hawdd, ond mae'r buddion posibl yn enfawr os gallwn warchod yr iaith Gymraeg ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol.

Wrth gwrs, ni ddylai'r bartneriaeth hon danseilio statws S4C a'r goblygiadau presennol fel darlledwr annibynnol gwasanaeth cyhoeddus, na chyfrifoldeb llywodraeth y DU dros ddarlledu ychwaith.

Awgrymodd lleiafrif bychan o gyfranwyr i'r adolygiad y dylid datganoli'r cyfrifoldeb dros S4C i Lywodraeth Cymru. Mae safbwynt llywodraeth y DU yn glir, sef bod darlledu yn fater a gedwir yn ôl, a bydd yn parhau i gael ei reoleiddio ar lefel y DU. Ystyriwyd y mater dadleuol hwn yn ofalus yn adroddiad Comisiwn Silk ar ddatganoli yn 2014²⁰ a chadarnhaodd llywodraeth y DU ei sefyllfa bresennol yng Nghytundeb Dydd Gŵyl Dewi 2015.

Dyma'r ymagwedd gywir. Yn fy marn i, mae'r galw am ddatganoli cyfrifoldeb dros S4C yn tynnu sylw oddi ar y blaenoriaethau strategol hanfodol y dylai S4C ganolbwyntio arnynt, nid yn unig i wasanaethu cynulleidfaoedd yng Nghymru, ond cynulleidfaoedd Cymraeg yn y DU a thramor.

Argymhelliad 3

Dylai S4C sefydlu partneriaeth iaith gyda Llywodraeth Cymru ac eraill i helpu cyflawni ymrwymiad Llywodraeth Cymru i gael 1 miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050.

²⁰ Paul Silk (2012 & 2014), Y Comisiwn ar Ddatganoli yng Nghymru (Rhan I a II).

Defnyddio'r Gymraeg gyda meddalwedd adnabod llais

Mae meddalwedd adnabod llais yn dod yn fwyfwy cyffredin yn y byd darlledu a chynnwys digidol. Mae darparwyr cynnwys a llwyfannau fel Amazon, Google, Apple, Microsoft a Samsung wedi sefydlu cynorthwywyr rhith i helpu defnyddwyr ar eu systemau. Wrth i'r dechnoleg hon ymsefydlu, bydd defnyddwyr yn dod i ddisgwyl meddalwedd adnabod llais fel norm i'w tywys drwy'r system.

Fel rhan o'r adolygiad, siaradais a grŵp o bobl ifanc Cymraeg yn eu harddegau am y ffordd maent yn defnyddio'r cynnwys. Pan ofynnais pa iaith y byddant yn disgwyl ei defnyddio mewn deng mlynedd, atebodd pob un yn unfrydol "Cymraeg, wrth gwrs". Mae gan y genhedlaeth newydd hon o siaradwyr Cymraeg ddisgwyliadau am y gallu i ymgysylltu â chynnwys yn y Gymraeg a'r Saesneg fel ei gilydd.

Mae'r Gymraeg eisoes ar gael fel dewis iaith ysgrifenedig ar raglenni a dyfeisiau Apple, Google a Microsoft, ond mae'n rhaid gweithredu i sicrhau bod yr holl ddarparwyr a'r llwyfannau gwahanol yn cynnig dewis iaith Gymraeg. Dylai S4C weithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru ac eraill i adnabod cyfleoedd i'r Gymraeg ddod yn un o'r opsiynau iaith ar feddalwedd adnabod llais. Dylid gweithredu yn awr i sicrhau nad yw'r iaith Gymraeg yn cael ei gadael ar ôl wrth i'r dechnoleg ddatblygu.

Pennod 2: Diogelu S4C ar gyfer y dyfodol

“Fedrith S4C a’i gyflenwyr ddim parhau heb sicrwydd cyllideb a modelu ariannu sy’n glir ac yn gynaliadwy.”

-- Rondo Media

Cwmpas yr adolygiad

Cyn dweud mwy am yr hyn a ganfuwyd gennyf a’r argymhellion sy’n dilyn o hynny, credaf fod angen egluro bod cylch gorchwyl yr adolygiad yn gofyn yn benodol i mi archwilio dulliau ariannu presennol S4C. Ni fydd yr adolygiad hwn yn ystyried lefelau ariannu ar gyfer S4C. Yn amlwg, dyma’r ffordd gywir i ymdrin â’r mater, gan mai dyletswydd yr Ysgrifennydd Gwladol yw penderfynu bod lefelau ariannu S4C yn ddigonol i gyflawni ei gylch gwaith.

Er bod lefelau ariannu y tu allan i gwmpas yr adolygiad, roedd rhai cyfranwyr yn dadlau y dylai S4C gael yr un faint o arian ag yr oedd yn ei gael cyn 2010, ond credai eraill y gallai gael llai o arian petai’n canolbwyntio ar gynnwys digidol. Yr unig sylw sydd gennyf ar y mater hwn yw fy mod yn cytuno â’r mwyafrif o’r cyfranwyr a ddywedodd mai’r peth pwysicaf i S4C yw sefydlogrwydd a thryloywder o ran cyllid.

Dulliau ariannu S4C

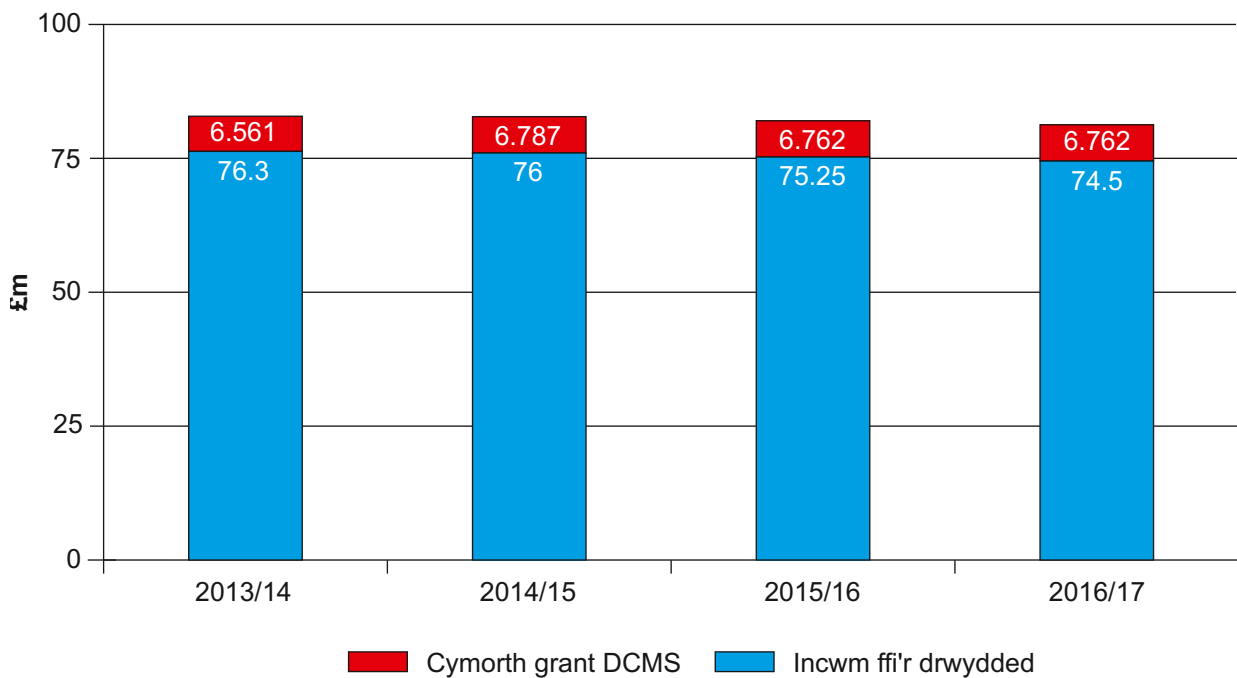
Yn ystod y deng mlynedd gyntaf, roedd S4C yn cael ei ariannu’n llwyr gan yr Awdurdod Darlledu Annibynnol (IBA), ar sail fformiwla ariannu a gytunwyd gan yr IBA, S4C, Channel 4, ITV a’r Swyddfa Gartref. Roedd y fformiwla wedi’i sefydlu ar referniw net hysbysebu cwmnïau ITV, oedd hefyd yn gwerthu hysbysebion ar ran Channel 4 ac S4C. Er bod y lefel ariannu yn amrywio o un flwyddyn i’r llall fel yr oedd y referniw hysbysebu yn newid, roedd digon o sefydlogrwydd i S4C allu cynllunio ymlaen llaw. Rôl y llywodraeth oedd dyfarnu rhwng S4C a’r IBA os nad oedd yn bosib cytuno ar setliad ariannu, ond ni fu’n rhaid iddynt arfer y pŵer hwn o gwbl.

Wrth i’r gwasanaethau newydd ar deledu lloeren a theledu daearol dyfu, daeth y model ariannu hwn yn anghynladwy oherwydd nid oedd modd rhagweld y referniw hysbysebu. O dan Ddeddf Darlledu 1990, daeth yr IBA yn Gomisiwn Teledu Annibynnol (ITC), sefydliad newydd oedd yn trwyddedu pob darlledwr masnachol, a symudwyd yr holl arian cyhoeddus ar gyfer S4C i Drysorlys EM yn ei gyfanrwydd. Gosodwyd y lefel ariannu ar sail yr hyn a dderbyniwyd dan yr hen drefn yn ystod blwyddyn olaf yr IBA, a rhoddwyd chwyddiant ar ben hynny. Ochr yn ochr â hyn, rhoddwyd y pŵer i S4C godi ei referniw hysbysebu ei hun (a oedd dros £10 miliwn ar y pryd). Parhaodd y ddwy ffrwd ariannu yma am bron i ugain mlynedd.

Yn fwy diweddar, mae S4C wedi bod drwy gyfnod o ddiwygio ariannol. Fel llawer o wasanaethau eraill a ariennir yn gyhoeddus, cwtogwyd arian S4C yn sgil Adolygiad o Wariant 2010. Hefyd, rhoddodd Deddf Cyrff Cyhoeddus 2011 gyfrifoldeb ar yr Ysgrifennydd Gwladol dros Faterion Digidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (DCMS) i sicrhau bod S4C yn cael ei ariannu’n ‘ddigonol’ i gyflawni ei gylch

gwaith.²¹ Yn 2013, trosglwyddwyd arian S4C bron yn gyfan gwbl o Drysorlys EM i ffi'r drwydded. Hefyd, mae'r llywodraeth yn darparu cymorth grant blynyddol bychan gan DCMS. Yn 2016/2017, daeth tua 92% o arian cyhoeddus S4C o arian ffi'r drwydded (sef £74.5 miliwn) ac roedd cymorth grant DCMS tua 8% o gyfanswm arian cyhoeddus S4C (sef £6.762 miliwn).

Ffigwr 3: Ffrydiau ariannu cyhoeddus S4C

Sefydlogrwydd ariannu

Awgrymodd rhai cyfranwyr i'r adolygiad bod angen rhagor o eglurder ynglŷn ag ystyr ariannu 'digonol' (fel y nodir yn Neddf Cyrff Cyhoeddus 2011). Fodd bynnag, yn fy marn i, mae'r trafodaethau am lefelau ariannu digonol yn tynnu sylw oddi ar y gwir fater, sef sicrhau bod sylfaen gadarn a thryloyw i ariannu S4C. Mae hyn yn ailadrodd y pwyntiau allweddol a wnaethpwyd gan yr Undeb Darlledu Ewropeaidd (EBU) yn ei egwyddorion ariannu cyhoeddus ar gyfer y cyfryngau gwasanaeth cyhoeddus:²²

- **Sefydlog a digonol:** Ffynhonnell ariannu sefydlog a rhagweladwy, sy'n cwmpasu'r cylch gwaith gwasanaeth cyhoeddus yn llawn yn oes y cyfryngau digidol.
- **Annibynnol o ymyrraeth wleidyddol:** Ddim yn ddibynnol ar gymwynas wleidyddol, a thrwy hynny'n hyrwyddo ymddiriedaeth y cyhoedd mewn cyfryngau gwasanaeth cyhoeddus a'i rôl fel gwasanaeth sydd yn wir angenrheidiol.
- **Teg a chyfiawnadwy:** Teg a chyfiawnadwy yn wrthrychol i'r cyhoedd ac i'r farchnad.
- **Tryloyw ac atebol:** Mekanwaith ariannu agored a phendant sy'n dal y cyfryngau gwasanaeth cyhoeddus yn atebol i'w gynulleidfa.

²¹ Adran 31 Deddf Cyrff Cyhoeddus 2011.

²² Dr Richard Burnley (2017), Public Funding Principles for Public Service Media.

Yn 2015, cytunodd y llywodraeth â'r BBC y byddai S4C yn cael £74.5 miliwn o ffi'r drwydded ar gyfer pob blwyddyn ariannol o gytundeb ariannu ffi'r drwydded 2017/18 -2021/22. Nodir y cytundeb hwn yng Nghytundeb Fframwaith y BBC.²³ Mae'r ffrwd ariannu hwn yn sefydlog a thryloyw, ac mae'n rhoi'r sicrwydd ariannol i S4C gynllunio ymlaen llaw.

Fodd bynnag, nid yw'r cymorth grant ychwanegol mae S4C yn ei gael gan y DCMS yn sefydlog. Fel sy'n berthnasol i unrhyw arian a geir gan y llywodraeth, mae'n gallu newid yn dilyn yr adolygiad o wariant, y gyllideb a blaenoriaethau'r llywodraeth, sy'n newid drwy'r amser. Dyna ddigwyddodd yn Adolygiad Gwariant 2015, pan gafodd S4C lai o arian gan y llywodraeth er bod arian ffi'r drwydded ar gyfer S4C wedi aros yr un fath.

Felly, mae defnyddio arian y llywodraeth fel dull atodol i ariannu cylch gwaith craidd darlledwr gwasanaeth cyhoeddus yn achosi anhawster oherwydd bod y lefel sicrwydd y gallai ei ddarparu yn gyfyngedig. Yn fy marn i, mae'r diffyg sicrwydd hwn ynglŷn â'r arian gan y llywodraeth wedi achosi pryder i S4C a'r rhanddeiliaid sydd y tu hwnt i effaith yr arian dan sylw. Yn ei dro, mae hyn wedi tynnu sylw oddi ar yr heriau mae S4C yn eu hwynebu go iawn heb fod angen. (fel y nodir ym mhennod 1).

Mae angen sicrwydd ar S4C o ran ei ddulliau ariannu i wneud y penderfyniadau creadigol a masnachol angenrheidiol i ffynnu mewn marchnad ddarledu sy'n fwyfwy cystadleuol. Ar ôl ystyried ystod eang o safbwyntiau rhanddeiliaid, rwyf wedi dod i'r casgliad mai'r unig ffordd o gyflawni hyn yw cael gwared ar yr ansicrwydd y mae cymorth grant y DCMS yn ei achosi, ac i S4C gael ei arian cyhoeddus yn gyfan gwbl drwy ffi'r drwydded.

Mae setliad ariannu presennol ffi'r drwydded ar gyfer S4C wedi'i bennu yn y Cytundeb Fframwaith tan 2021/22, ac nid wyf yn argymhell i newid y setliad hwn. Yn hytrach, rwy'n argymhell bod y penderfyniadau ynghylch ariannu S4C yn cael eu gwneud ochr yn ochr â setliad ariannu ffi drwydded y BBC. Dylai'r llywodraeth adolygu dulliau ariannu S4C fel rhan o drafodaethau rheolaidd y llywodraeth am setliad ariannu ffi'r drwydded gyda'r BBC, sydd fel arfer yn digwydd bob pum mlynedd (yn ddiabynnol ar hyd Siarter y BBC). Bydd cyfnod nesaf cytundeb ffi'r drwydded yn dechrau yn 2022/23. Mae S4C eisoes yn cael ei ariannu'n bennaf gan ffi'r drwydded, felly ni fyddai angen gwneud unrhyw newidiadau strwythurol i'r broses ariannu gyfredol.

Mae'r Cytundeb Fframwaith yn nodi, yn dilyn cwblhau'r adolygiad o S4C, bod yn rhaid i'r Ysgrifennydd Gwladol dros Faterion Digidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (ar ôl ymgynghori ag S4C a'r BBC) osod y broses ar gyfer pennu'r swm o arian a gaiff S4C o ffi'r drwydded ar gyfer y cyfnod 2022/23 – 2027/28.²⁴ Felly, byddai fy argymhelliad yn mynd law yn llaw â'r gofyniad hwn ar gyfer yr Ysgrifennydd Gwladol. Ni fyddai newid o'r fath yn tanseilio dyletswydd statudol yr Ysgrifennydd Gwladol i sicrhau bod S4C yn cael ei ariannu'n ddigonol, oherwydd byddai'r llywodraeth yn parhau i gadw'r pŵer i weithredu ei phenderfyniadau ynglŷn ag ariannu digonol drwy ei thrafodaethau am y setliad ariannu gyda'r BBC.

Byddai aliniad llawn gyda ffi'r drwydded yn rhoi sicrwydd ariannol i S4C am oddeutu pum mlynedd ar y tro. Golyga hyn yr un lefel sicrwydd â'r BBC, ac mae'n cael gwared ar y dryswch sy'n atal S4C rhag wynebu'r heriau o'i flaen.

Gwn fod S4C a rhai o'i gefnogwyr yn credu bod cael arian gan y llywodraeth (yn ychwanegol at arian ffi'r drwydded) yn amddiffyn annibyniaeth S4C. Nid wyf yn cytuno â'r farn hon, ac ni allaf weld sut y gallai arian gan y llywodraeth amddiffyn annibyniaeth S4C y tu hwnt i oblygiadau pendant y Cytundeb Fframwaith.

²³ Cymal 39(3) Cytundeb Fframwaith y BBC.

²⁴ Cymal 39(4) Cytundeb Fframwaith y BBC.

Fel yr amlinellir ym mhennod 1, mae gan S4C berthynas glos ac unigryw gyda'r BBC, ac yn ddiweddar, cyhoeddodd y ddau ddarlledwr gytundeb partneriaeth sy'n nodi'r ffordd y byddant yn gweithio gyda'i gilydd yn strategol, yn greadigol ac yn weithredol i ddarparu gwerth cyhoeddus i gynulleidfaedd Cymraeg am y ddegawd nesaf. Mae'r amcan cyffredin (a nodir yn y Cytundeb Fframwaith), sef i weithio gyda'i gilydd i oruchwyllo a diogelu annibyniaeth y naill a'r llall, wrth galon hyn.²⁵ Credaf fod darparu arian cyhoeddus i S4C yn gyfan gwbl drwy ffi'r drwydded yn cydymffurfio ag ysbryd a neges y cytundeb partneriaeth newydd, a bydd yn cefnogi dyfodol llwyddiannus i S4C.

Argymhelliad 4

Dylai S4C gael ei ariannu'n gyfan gwbl gan y ffi drwydded o 2022/23 ymlaen, gyda'r holl benderfyniadau am ariannu yn y dyfodol yn cael eu gwneud fel rhan o'r trafodaethau am setliad ariannu ffi drwydded y BBC.

Gweithgaredd masnachol

“Fel cyrff cyhoeddus eraill, rydym yn cydnabod y pwysau i wneud y gorau o fuddsoddiad cyhoeddus. Mae S4C mewn sefyllfa well nac unrhyw gorff arall i wneud hyn, a dylid ei ganiatáu i gynhyrchu incwm masnachol, fel y bo'n briodol.”

-- Cyngor Celfyddydau Cymru

Ar hyn o bryd, mae gweithgareddau masnachol S4C yn cael eu cyflawni drwy gangen fasnachol fychan (S4C Masnachol) y mae S4C yn berchen arni'n gyfan gwbl. Yn ôl adroddiad blynyddol diweddaraf S4C, mae ei strategaeth fasnachol yn cynnwys gwerthu gofod hysbysebu a nawdd, datblygu'r brand meithrin Cyw, a gweithio gyda phartneriaid yn y sector gynhyrchu i archwilio cyfleoedd i gydgyhyrchu a gwerthu rhaglenni. Ers 2010, mae cynrychiolaeth o Awdurdod S4C wedi bod ar Fwrdd Masnachol S4C, ac mae'r Bwrdd Masnachol hefyd yn darparu adroddiadau ysgrifenedig i'r Awdurdod yn rheolaidd.

Fodd bynnag, mynegodd nifer o'r cyfranwyr i'r adolygiad bryderon nad oes cysylltiad digon cryf rhwng yr Awdurdod ac S4C Masnachol i wneud y defnydd gorau o'r cyfleoedd masnachol yn ogystal â buddsoddi refeniw masnachol i fusnes craidd S4C. Er bod S4C Masnachol yn adrodd i'r Awdurdod, nid yw'r gweithgaredd masnachol wedi'i sefydlu o fewn cyfeiriad strategol S4C. Rwy'n cytuno'n gryf gyda'r farn hon, ac rwy'n awgrymu bod S4C yn archwilio ffyrdd i ddod â mentrau masnachol wrth galon y gwasanaethau cyhoeddus, gyda strategaeth fasnachol sy'n cael ei gwthio o'r canol gan yr Awdurdod.

Hefyd, byddaf yn annog S4C i ystyried y ffordd y gellir defnyddio'r refeniw a gynhyrchir gan S4C Masnachol yn y ffordd orau posibl i'w fuddsoddi mewn prosiectau newydd a gwneud yr elw mwyaf. Yn benodol, credaf ei bod yn bwysig i S4C archwilio ffyrdd gwahanol o gynhyrchu ffrydiau incwm newydd drwy ddsbarthu cynnwys, yn arbennig ar lwyfannau digidol. Gyda swm sefydlog o arian cyhoeddus, mae angen i S4C ddefnyddio ei egni a syniadau newydd i weithio mewn ffordd arloesol i ychwanegu gwerth masnachol i'r sefydliad.

Roedd rhai cyfranwyr i'r adolygiad hefyd yn awgrymu y dylai S4C weithio gyda chynhyrchwyr annibynnol i wneud rhagor o ymdrech ar y cyd i gynhyrchu incwm masnachol o'u cynnwys drwy ddsbarthu'n rhyngwladol. Cytunaf y dylai hwn fod yn faes i S4C ganolbwyntio arno. Mae sefyllfa S4C fel darlledwr iaith leiafrifol mewn cymuned ddwyieithog yn bwynt gwerthu unigryw, a bydd ei fformatau o werth mewn gwledydd eraill gyda sefyllfa debyg.

²⁵ Cymal 39(2) Cytundeb Fframwaith BBC

Credaf hefyd y dylai S4C a chynhyrchwyr annibynnol ganolbwyntio ar gyfleoedd i gyd-ariannu a chyd-gynhyrchu prosiectau, yn enwedig ar gyfer cynnwys digidol. Roeddwn yn dadlau ym mhennod 1 bod angen i S4C newid ei ffocws strategol i flaenoriaethu cynnwys digidol ochr yn ochr â'i wasanaethau darlledu llinol traddodiadol. Mae'r maes cynnwys digidol yn barod i gael buddsoddiad masnachol. Er enghraifft, ym mis Tachwedd 2017, cyhoeddodd y llywodraeth fuddsoddiad o £21 miliwn i greu rhwydwaith newydd o hybiau technolegol rhanbarthol i gefnogi twf y cwmnïau a chlystyrau digidol arloesol yn y DU. Bydd un o'r hybiau hyn yng Nghaerdydd, ac o bosibl gallai fod yn gyfle gwych i S4C fuddsoddi mewn datblygiadau digidol newydd.

Mae S4C yn cael swm sylweddol o arian cyhoeddus, ac mae'n atebol i dalwyr ffi'r drwydded a'r trethdalwyr i ddarparu gwerth am arian a gwasanaethau o safon uchel. Yn fy marn i, dylai S4C ddefnyddio ei faint a'i adnoddau i archwilio pob llwybr masnachol posibl, a cheisio cynyddu referniw masnachol i'w ail-fuddsoddi yn ei wasanaethau a darparu hyd yn oed rhagor o werth i'r cyhoedd. Wrth reswm, mae'r BBC yn enghraifft dda o sut y gallai'r model hwn weithio'n ymarferol, ac ni allaf weld unrhyw reswm pam na allai S4C gymryd camau breision ac amlwg i wella ei gynnydd masnachol fel yr unig ddarledwr iaith Gymraeg yn y byd. Hoffwn nodi, gan fod S4C fel y BBC yn cael cymhorthdal sylweddol gan y wladwriaeth, y dylid rhoi ystyriaeth ofalus i'w holl fentrau masnachol o ran yr effaith ar y farchnad ehangach.

Mae S4C yn dadlau bod ei allu i gyflawni gweithgareddau masnachol yn gyfyngedig ar hyn o bryd oherwydd y cyfyngiadau a nodir mewn deddfwriaeth. O dan Ddeddf Cyfathrebiadau 2003, mae'n rhaid i S4C ysgrifennu at yr Ysgrifennydd Gwladol dros Faterion Digidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon i geisio cymeradwyaeth i gyflawni rhai gweithgareddau masnachol. Rhaid i unrhyw gymeradwyaeth gan yr Ysgrifennydd Gwladol gael ei nodi ar ffurf gorchymyn.²⁶ Nid yw'r broses hon yn atal S4C rhag ymgymryd â gweithgaredd masnachol (er enghraifft, cyflwynodd yr Ysgrifennydd Gwladol orchymyn yn 2008 i ganiatáu S4C i fuddsoddi mewn menter ddigidol), ond mae S4C yn dadlau fod hon yn broses hir a chymhleth sydd ddim yn gydnaws â model busnes darlledwr modern. Dywedodd rhai cyfranwyr i'r adolygiad y gallai'r broses hon eisoes fod wedi cyfrannu at golli allan ar rai cyfleoedd masnachol hyd yn oed.

Mae'n bwysig cofio, fel corff cyhoeddus sy'n cael arian gan y llywodraeth ac arian o ffi'r drwydded, ei bod yn briodol i S4C fod yn destun rhywfaint o oruchwyliaeth gan y llywodraeth. Yn yr achos hwn, y peth pwysicaf yw sicrhau bod yr oruchwyliaeth hon yn ymarferol a chymesur, ac nad yw'n cyfyngu'n ormodol ar allu S4C i gystadlu a llwyddo.

Yn gynharach yn y bennod hon, roeddwn yn dadlau bod yr ansicrwydd ynglŷn â diffiniad dull ariannu digonol yn tynnu sylw S4C oddi ar y gwir heriau mae'n ei wynebu. Credaf fod problemau tebyg yn codi mewn perthynas â gweithgaredd masnachol hefyd. Er bod y broses o geisio am gymeradwyaeth gan yr Ysgrifennydd Gwladol yn ymddangos yn gymhleth, rwy'n cytuno gyda rhai cyfranwyr i'r adolygiad a awgrymodd bod y broses wedi rhoi esgus i S4C beidio â rhoi blaenoriaeth strategol i gynhyrchu referniw masnachol. Serch hynny, rwy'n cytuno y gellir symleiddio'r broses i gefnogi S4C i arloesi a gwneud y penderfyniadau masnachol sydd eu hangen arno i lwyddo mewn tirwedd gyfryngol sy'n newid yn gyflym.

²⁶ Adran 206 Deddf Cyfathrebiadau 2003.

Ar y sail hon, rwy'n argymhell bod y llywodraeth yn ystyried sut y gellir llacio ychydig ar y gofynion presennol i gymeradwyo gweithgareddau masnachol S4C i roi mwy o ryddid iddo fuddsoddi a chynhyrchu refeniw masnachol. Byddai rhagor o ryddid masnachol yn caniatáu S4C i gynhyrchu incwm masnachol o'r cynnwys a'r buddsoddiadau, darparu mwy o werth i'r cyhoedd, cryfhau sefydlogrwydd ariannol S4C, a bod yn gyson â'r ffordd y mae darlledwyr eraill gwasanaeth cyhoeddus yn gweithredu.

Argymhelliad 5

Dylai'r llywodraeth ystyried diwygio'r gofynion cymeradwyo presennol i roi mwy o ryddid i S4C i fuddsoddi a chynhyrchu refeniw masnachol.

Pennod 3: Sicrhau S4C annibynnol ac effeithiol

“Dylai S4C gadw ei annibyniaeth fel darlledwr, gan barhau i fod yn annibynnol ar y BBC a’r llywodraeth, a bod yn dryloyw o ran llywodraethiant ac atebolrwydd. Yr egwyddorion craidd ar gyfer unrhyw strwythur llywodraethiant yw tegwch, tryloywder ac atebolrwydd.”

-- PACT

Llywodraethiant ac atebolrwydd

Mae’r gymuned Gymraeg yn hoff o’i sefydliadau, ond nid yw’n gwrthwynebu newid. Fel cymdeithas yng Nghymru a thu hwnt, mae wedi cofleidio newid technolegol, ond mae rhai o’i sefydliadau wedi ei chael hi’n anodd addasu i bwysau a straen y chwyldro digidol. Mae S4C wedi gwneud peth ymdrech i addasu, ond yn dilyn fy nhrafodaethau yn ystod yr adolygiad, cefais yr argraff fod llawer o bobl yn teimlo bod y sefydliad ychydig ar ei hôl hi. Fy nod yn yr adolygiad hwn yw creu’r amgylchedd lle mae S4C yn gallu bod ar y blaen fel sefydliad. Mae hyn yn dechrau gyda llywodraethiant a rheoleiddio.

Yn yr adran hon, byddaf yn nodi’r drefn bresennol o ran llywodraethiant ac atebolrwydd, ynghyd â’r hasesiad o’r newidiadau angenrheidiol i gael S4C modern sy’n gweithredu’n effeithiol. Wrth wneud hynny, rwyf hefyd yn canolbwyntio ar yr angen i S4C gadw ei annibyniaeth weithredol a golygyddol mewn amgylchedd digidol byd-eang – rhywbeth a bwysleisiwyd gan yr holl gyfranwyr i’r adolygiad hwn.

Awdurdod S4C

Gelwir bwrdd llywodraethu anweithredol S4C yn Awdurdod S4C. Penodir yr aelodau gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Faterion Digidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn dilyn ymgynghori gyda Swyddfa Cymru a Llywodraeth Cymru. Hysbysebiri y swyddi gwag yn gyhoeddus a gwneir penodiadau yn ôl trefn penodiadau cyhoeddus.

Mae’r Awdurdod yn goruchwyllo strategaeth a rheolaeth ariannol S4C, ynghyd â sicrhau bod y sefydliad yn cydymffurfio â’i ddyletswyddau rheoleiddiol.²⁷ Nid yw’r Awdurdod yn rheoli S4C o ddydd i ddydd, ac nid yw’n ymwneud â phenderfyniadau golygyddol na chomisiynu, mae’r cyfrifoldebau rheoli hyn wedi’u dirprwyo i’r tîm gweithredol. Yn ogystal, mae aelodau o’r tîm gweithredol yn mynychu cyfarfodydd yr Awdurdod. Bwriad y strwythur hwn yw sicrhau bod Awdurdod S4C yn cadw hyd braich o benderfyniadau’r tîm gweithredol, yn arbennig mewn perthynas â chynnwys.

O’r trafodaethau a gefais yn ystod yr adolygiad hwn, daeth yn amlwg nad oes gan yr Awdurdod y strwythur cywir ar hyn o bryd i sbarduno cynnydd a newid. Roedd model yr Awdurdod yn gweithio’n dda pan oedd S4C yn cael ei reoleiddio gan yr IBA, a’r Awdurdod yn canolbwyntio ar oruchwyliaeth strategol. Fodd bynnag, pan ddiddymwyd yr IBA yn 1992, cymerodd yr Awdurdod gyfrifoldebau rheoleiddiwr ac yr oedd yn chwifio’r faner yn ogystal â rheoleiddio (yn debyg i Ymddiriedolaeth y BBC gynt). Yna, trosglwyddwyd y rhan fwyaf o’r cyfrifoldebau rheoleiddio o’r Awdurdod i Ofcom yn sgil Deddf Cyfathrebiadau 2003. Yn 2011, yn dilyn cyfnod pan oedd y ffin rhwng yr Awdurdod a’r

²⁷ Nodir dyletswyddau Awdurdod S4C yn Neddf Cyfathrebiadau 2003 a Deddfau Darlledu 1990 a 1996.

swyddogion gweithredol yn fwy annelwig, rhannwyd y swyddogaethau i strwythur dwy haen, gyda Bwrdd yr Awdurdod a Bwrdd Rheolaeth Strategol y swyddogion gweithredol ar wahân. Yn fy marn i, mae hyn wedi creu dryswch ynglŷn â phwy sy'n gyfrifol am wneud beth. Er y dylai'r dyletswyddau fod wedi'u rhannu'n bendant mewn egwyddor, yn ymarferol ceir anghysondeb ac ansicrwydd, yn enwedig o ran cael bwrdd rheoli gweithredol sydd hefyd yn gyfrifol am strategaeth, ochr yn ochr â'r Awdurdod. Rhennir y farn hon gan nifer a gyfrannodd i'r adolygiad.

Deuthum i'r casgliad nad yw'r strwythur dwy haen yn ddelfrydol i sicrhau annibyniaeth olygyddol a gweithredol i S4C yn y tirwedd cyfryngol presennol. Yn gynharach, roeddwn yn dadlau fod angen i S4C fod yn ddewr a mentro i gyrraedd cynulleidfaoedd newydd, llwyfannau newydd a chreu syniadau newydd. Mae angen arweiniad a gweledigaeth glir ar gyfer hynny, a chredaf mai sefydlu un bwrdd sy'n cynnwys swyddogion gweithredol ac aelodau anweithredol yw'r unig ffordd ymlaen. Byddai'r strwythur hwn yn helpu i gyflawni un weledigaeth, gyda chydbwysedd a gwiriadau effeithiol, yn ogystal ag ymrwymiad ar lefel gweithredol o'r cychwyn cyntaf.

Ar y sail hon, rwy'n argymhell y dylid disodli Awdurdod S4C gyda bwrdd unedol newydd, sy'n cynnwys aelodau gweithredol ac aelodau anweithredol, sydd â'r gallu i symud ymlaen â blaenoriaethau newydd S4C. Dylai'r dull hwn adlewyrchu egwyddorion llywodraethiant da, fel y nodir yng Nghod Llywodraethu Corfforaethol Cyngor Adrodd Ariannol y DU.²⁸ Yn fy marn i, byddai hyn yn ffordd llawer mwy effeithiol a chadarn o arwain y sefydliad mewn cyfnod pan fo angen arweiniad cryf i dywys S4C drwy heriau'r dyfodol..

Dylai'r aelodau gweithredol a'r aelodau anweithredol, fel ei gilydd, gael swyddogaethau a chyfrifoldebau sydd wedi'u diffinio'n glir (lle mae'r aelodau gweithredol yn rheoli a'r aelodau anweithredol yn craffu a chynghori). Dylai'r mwyafrif o aelodau'r bwrdd fod yn gyfarwyddwyr anweithredol i herio'r prif swyddog a'r tîm gweithredol yn effeithiol. Dylai'r cyfarwyddwyr anweithredol fod yn grŵp amrywiol o bobl gydag amrywiaeth cryf o sgiliau, profiad a chefnidiroedd gwahanol. Bydd bwrdd cytbwys ac amrywiol yn allweddol i sicrhau llwyddiant S4C. Dylid penodi'r aelodau anweithredol yn yr un modd ag aelodau cyfredol yr Awdurdod – sef gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Faterion Digidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon mewn ymgynghoriad ag eraill. Yna, dylai'r aelodau anweithredol benodi aelodau gweithredol y bwrdd.

Dylai'r bwrdd unedol newydd fod yn gyfrifol am gyflawni cylch gwaith gwasanaeth cyhoeddus S4C, gan sicrhau ei fod yn cwrdd â'i ddyletswyddau rheoleiddiol. Hefyd, dylai arolygu penodiadau uwch swyddogion gweithredol, rheolaeth ariannol a chwynion gan y cyhoedd.

Argymhelliad 6

Dylid disodli Awdurdod S4C gyda bwrdd unedol newydd sy'n cynnwys cyfarwyddwyr gweithredol a chyfarwyddwyr anweithredol.

Fframwaith rheoleiddio

Tynnodd fy nhrafodaethau â chyfranwyr i'r adolygiad sylw at y cryn ansicrwydd sy'n bodoli ynglŷn â threfniadau rheoleiddio S4C, a hoffwn gymryd y cyfle hwn i egluro'r mater.

²⁸ Y Cyngor Adrodd Ariannol (2016), Cod Llywodraethu Corfforaethol y DU.

Mae gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros DCMS y pŵer i adolygu a yw S4C yn cyflawni ei gylch gwaith cyhoeddus, a chyfarwyddo Awdurdod S4C i gymryd camau adfer petai'n methu â chyflawni'r cylch gwaith.²⁹ Hefyd, mae gan yr Ysgrifennydd Gwladol bŵer i gymeradwyo Awdurdod S4C, drwy orchymyn, i ddarparu gwasanaethau newydd petai'n cwrdd ag amodau penodol.³⁰

Hefyd, mae gan yr Ysgrifennydd Gwladol bŵer i gymeradwyo Awdurdod S4C, drwy orchymyn, i ddarparu gwasanaethau newydd petai'n cwrdd ag amodau penodol.

Nodir fframwaith rheoleiddio S4C yn Neddf Darlledu 1990, Deddf Darlledu 1996 a Deddf Cyfathrebiadau 2003. Trosglwyddwyd y mwyafrif helaeth o'r swyddogaethau rheoleiddio i Ofcom drwy Ddeddf Cyfathrebiadau 2003, ac mae cyfrifoldebau hunanreoleiddio Awdurdod S4C bellach yn llawer llai.

Mae gan Ofcom gryn brofiad a hygredd, yn ogystal â dyletswydd statudol gyffredinol i ystyried barn a buddiannau'r rhai sy'n byw mewn gwahanol rannau o'r DU.³¹ Mae Ofcom yn sicrhau hyn drwy gael Pwyllgor Cynghori pwrpasol ar gyfer pob un o'r cenhedloedd, a chynrychiolwyr ar y Panel Cynnwys a'r Panel Defnyddwyr. Hefyd, disgwylir i weinidogion Cymru benodi'r cynrychiolydd cyntaf o Gymru ar brif Fwrdd Ofcom yn 2018 fel rhan o ymrwymiaid datganoli ehangach y llywodraeth.

Nid yw'r cynllun statudol yn ei gwneud yn ofynnol i S4C gael ei drwyddedu gan Ofcom, ond mae'r cynllun statudol yn gosod nifer o'r un goblygiadau ag y mae darlledwyr sy'n dal trwydded yn gaeth iddynt. Yn gryno, mae gan Ofcom eisoes lawer o'r un pwerau i reoleiddio S4C ag sy'n berthnasol ar gyfer y darlledwyr y mae'n eu trwyddedu.

Mae gan Ofcom ddyletswydd i:

- asesu cydymffurfiaeth S4C â chwotâu a osodir gan yr Awdurdod ac Ofcom, gan gynnwys cynhyrchu annibynnol, cynhyrchu gwreiddiol, newyddion a materion cyfoes (gweler tabl 1 isod);
- monitro cydymffurfiaeth ac ystyried cwynion mewn perthynas â chodau Ofcom, yn cynnwys y Cod Darlledu (sy'n ymdrin â materion megis safonau, tegwch a bod yn ddiudedd);
- adrodd ar berfformiad S4C yn erbyn ei oblygiadau yn ei Adroddiad Ymchwil Blynyddol ar Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus (PSB) 2017.

Gall Ofcom osod dirwyon o hyd at £250,000 ar S4C am beidio â chydymffurfio â chwotâu.³² Hefyd, gall Ofcom osod dirwyon mewn perthynas â methiant i gydymffurfio â'r cod safonau, y cod tegwch a chyfarwyddiadau o ran materion tegwch a'r cod mynediad. Yn ogystal, mae gan Ofcom y pŵer i osod dirwyon sy'n berthnasol i gydymffurfiaeth S4C â goblygiadau hysbysebu a nawdd, dyletswyddau S4C i gyhoeddi ei weithdrefn gwynion, goblygiadau S4C i fonitro ei raglenni, gofynion S4C i gydymffurfio â goblygiadau rhyngwladol, a chydymffurfiaeth S4C mewn perthynas â gwasanaethau rhaglenni fideo ar alw.

²⁹ Adran 339-340, Rhan 3 Deddf Cyfathrebiadau 2003.

³⁰ Adran 205, Rhan 3 Deddf Cyfathrebiadau 2003.

³¹ Adran 3 (4)(l) Deddf Cyfathrebiadau 2003.

³² Sylwer nad yw'r gallu i osod dirwy yn berthnasol i gwotâu rhaglenni Ewropeaidd o dan gydymffurfiaeth AVMSD gyda'r cod ar gomisiynu rhaglenni.

Tabl 1: Cwotâu S4C³³

Maes	Cwota blynyddol	Perfformiad yn 2016
Newyddion cenedlaethol a rhyngwladol – drwy'r dydd	200 awr	273 awr
Newyddion cenedlaethol a rhyngwladol – Brig (1800-2230)	150 awr	206 awr
Materion cyfoes – drwy'r dydd	60 awr	97 awr
Materion cyfoes – Oriau brig (1800-2230)	30 awr	52 awr
Cynyrchiadau gwreiddiol – drwy'r dydd	80%	83%
Cynyrchiadau gwreiddiol – Oriau brig (1800-2230)	90%	100%
Cynyrchiadau annibynnol – drwy'r dydd	25%	94%
Rhaglenni Ewropeaidd*	50%	97%
Cynyrchiadau annibynnol Ewropeaidd*	10%	88%
Gwaith diweddar*	50%	70%
Is-deitlo	53%	81%
Sain ddisgrifiad	10%	10%
Arwyddo	5%	5%

*Gofynion rhaglenni Ewropeaidd – Mae'r cwotâu yn berthnasol i'r Gyfarwydddeb Gwasanaethau Cyfryngau Clyweledol (AVMS) sy'n gofyn bod y mwyafrif o'r rhaglenni ar bob sianel yn rhai Ewropeaidd (yn cynnwys o'r DU) a rhaid bod o leiaf 10% yn gynyrchiadau annibynnol. O'r rhain, rhaid i'r mwyafrif bod wedi cael eu cynhyrchu o fewn y pum mlynedd ddiwethaf.

I alluogi Ofcom i gyflawni'r dyletswyddau hyn, mae S4C yn talu ffi reoleiddio ac yn darparu gwybodaeth i Ofcom mewn perthynas â'r goblygiadau hyn.

Mae cyfrifoldebau Awdurdod S4C yn fwy cyfyngedig na hyn. Nodir yn adroddiad blynyddol 2016/17 S4C: 'Mae gan yr Awdurdod gyfrifoldeb statudol i ganfod y farn gyhoeddus am y rhaglenni sy'n cael eu darlledu ar S4C ynghyd ag effeithiau rhaglenni ar agwedd ac ymddygiad y gwylwyr ac yn ogystal y math o raglenni y byddai aelodau'r cyhoedd yn dymuno eu gweld ar S4C. Mae'r Awdurdod hefyd yn gyfrifol am sicrhau bod darpariaethau priodol yn bodoli er mwyn galluogi gwylwyr i gwyno i S4C am raglenni'r sianel'. Yn ogystal, mae gan Awdurdod S4C ddyletswydd i sicrhau bod S4C yn cwrdd â'i ofynion gwasanaeth cyhoeddus a dyletswydd i baratoi datganiadau ar bolisi rhaglenni.

Fodd bynnag, nid yw'r fframwaith cyfredol hwn o reidrwydd yn glir i randdeiliaid allanol. Awgrymodd nifer o gyfranwyr i'r adolygiad wrthyf, oherwydd bod swyddogaeth reoleiddio'r BBC wedi symud i Ofcom, y dylai fod yn berthnasol i S4C hefyd. Symudodd swyddogaeth reoleiddio'r BBC i Ofcom i gael rheoleiddiwr cadarn i sicrhau bod y BBC yn cyflawni ei genhadaeth a phwrpas cyhoeddus, ac mae'n briodol, fel corff sy'n cael swm sylweddol o ffi'r drwydded ac arian cyhoeddus, bod S4C yn cael ei ddwyn i gyfrif am gyflawni ei gylch gwaith hefyd.

Wrth ystyried pwerau'r Ysgrifennydd Gwladol, a chyfrifoldebau rheoleiddio presennol Ofcom dros S4C, fel y nodir uchod, credaf fod y fframwaith reoleiddio cyfredol yn darparu llwybr clir o ran atebolrwydd ar gyfer S4C. Fodd bynnag, hoffwn nodi y dylai bwrdd unedol newydd ar gyfer S4C (yn unol â'r argymhelliad uchod) gymryd rôl ragweithiol a chadarn i sicrhau bod S4C yn atebol am gyflawni ei oblygiadau a'i gylch gwaith gwasanaeth cyhoeddus.

³³ Gweler Atodlen 12 Deddf Cyfathrebiadau 2003.

Hefyd, awgrymodd rhai cyfranwyr i'r adolygiad y dylai S4C, fel darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus eraill, gael trefniant trwyddedu. Tra byddai hyn yn unioni S4C â darlledwyr eraill mewn egwyddor, ni fyddai'n newid cyfrifoldebau rheoleiddio presennol Ofcom yn sylweddol. Felly, rwyf wedi dod i'r casgliad nad oes angen gwneud trefniadau ychwanegol mewn perthynas â rheoleiddio, ac ni fyddai'n ychwanegu gwerth i S4C nac Ofcom.

Yn y pen draw, credaf fod y trefniadau rheoleiddio presennol yn effeithiol ar y cyfan. Er hynny, rwy'n annog S4C i weithio gydag Ofcom i ystyried dulliau o wneud mwy i hysbysu rhanddeiliaid ynglŷn â natur eu cyfrifoldebau rheoleiddio unigol.

Atebolrwydd

Mae S4C yn gorff cyhoeddus ac yn atebol i'r Senedd am ei reolaeth ariannol. Mae'n rhaid i S4C gyflwyno ei adroddiad blynyddol a'i gyfrifon gerbron y Senedd bob blwyddyn, a phrif weithredwr S4C yw'r swyddog cyfrifyddu sy'n atebol i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus. Hefyd, mae S4C yn atebol i Bwyllgor Dethol DCMS a'r Pwyllgor Dethol ar Faterion Cymreig.

Fel corff sy'n cael ei ariannu gan y ffi drwydded, mae'n rhaid i S4C gytuno ar y trefniadau atebolrwydd gyda'r BBC i roi'r sicrwydd i'r BBC fod yr arian mae'n ei ddarparu yn cael ei ddefnyddio'n gywir ac effeithlon wrth ddarparu a darparu gwasanaethau eraill S4C.³⁴ I gefnogi hyn, mae cytundeb partneriaeth newydd y BBC â S4C yn ei gwneud yn ofynnol i ddarparu adroddiad sicrwydd ariannol i'r BBC bob chwe mis.³⁵

Y Swyddfa Archwilio Genedlaethol

Mae'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol (NAO) yn gweithredu ar ran y Senedd i graffu ar y ffordd y caiff arian cyhoeddus ei wario. Mae hyn yn cynnwys monitro gwariant nifer o gyrff cyhoeddus ac asesu a ddilyniir egwyddorion gwariant cyhoeddus y DU, (rheoleidd-dra, priodoldeb, gwerth am arian ac ymarferoldeb).

Nid oes gan yr NAO rôl archwilio ffurfiol ar gyfer S4C. Fodd bynnag, oherwydd bod S4C yn cael arian cyhoeddus, mae gan yr NAO fynediad at wybodaeth sy'n ymwneud â materion ariannol S4C mewn perthynas ag economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd. Nodir hyn yn y cytundeb partneriaeth newydd rhwng y BBC a S4C.

*'Yn amodol ar y darpariaethau statudol perthnasol sy'n ymwneud â'r gofynion archwilio ar S4C, bydd gan y Swyddfa Archwilio Genedlaethol fynediad at gyfraniad ffi'r drwydded a ddarperir i S4C ar gyfer darparu Gwasanaethau S4C at ddibenion cynnal archwiliadau i werth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd S4C wrth ddefnyddio ei adnoddau er mwyn cyflawni ei swyddogaethau.'*³⁶

Yn sgil Cytundeb Fframwaith a Siarter newydd y BBC, sefydlwyd yr NAO fel archwilydd allanol y BBC, gyda Phapur Gwyn y llywodraeth yn nodi y byddai hyn yn darparu 'elfen gryfach o graffu sy'n wirioneddol allanol' i'r sefydliad.³⁷ Credaf fod y ddatl hon yn berthnasol i S4C fel corff sy'n cael cryn dipyn o arian cyhoeddus hefyd, yn arbennig o ystyried fy argymhelliad blaenorol y dylai S4C gael bwrdd unedol gydag atebolrwydd allanol cryfach

³⁴ Cymal 39(5) Cytundeb Fframwaith y BBC.

³⁵ Cymal 4.5 Cytundeb Partneriaeth, Ariannu ac Atebolrwydd rhwng y BBC ac S4C (2017).

³⁶ Cymal 4.7 Cytundeb Partneriaeth, Ariannu ac Atebolrwydd rhwng y BBC ac S4C (2017).

³⁷ Yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (2016), BBC ar gyfer y dyfodol: Darlledwr o fri.

Yn ôl statud, mae'n rhaid i S4C benodi archwilydd allanol i archwilio ei ddatganiad cyfrifon ar hyn o bryd.³⁸ Mae'n werth nodi mai Grant Thornton LLP yw archwilydd allanol S4C ers ei sefydlu. Er bod S4C wedi rhoi sicrwydd bod y tîm sy'n gweithio ar eu cyfrifon yn newid yn rheolaidd, a bod y cwmni wedi'i ddewis (o dendr) yn ôl teilyngdod bob amser, ceir y risg a all godi pan fo archwilydd yn aros gyda sefydliad am amser hir, sef eu bod yn rhy gyfarwydd â'r broses archwilio.

Gan hynny, rwyf wedi dod i'r casgliad y dylai'r llywodraeth ystyried a yw trefniadau archwilio ariannol presennol S4C yn addas, ac a fyddai'n briodol penodi'r NAO yn archwilydd allanol S4C i ddarparu rhagor o dryloywder, cefnogi goruchwyliaeth seneddol o ran gwariant cyhoeddus, a gwella cysondeb o ran goruchwyliaeth yr NAO mewn perthynas â ffi'r drwydded. Yn ogystal, efallai y byddai'r llywodraeth yn dymuno ystyried yr achos i'r NAO gyflawni astudiaethau gwerth am arian o ran gweithgareddau S4C.

Wrth gwrs, mae'n bwysig pwysleisio na fyddai'r NAO yn cwestiynu addasrwydd amcanion S4C fel y'i gosodwyd gan y Senedd, nac ychwaith ar deilyngdod penderfyniadau golygyddol a chreadigol S4C, ond yn hytrach byddai'n canolbwyntio os yw S4C yn cyflawni ei amcanion mewn modd cost effeithiol ai peidio.

Argymhelliad 7

Dylai'r llywodraeth ystyried a yw trefniadau archwilio ariannol presennol S4C yn addas, gan gynnwys a fyddai'n briodol penodi'r Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol yn archwilydd allanol S4C.

³⁸ Mae angen cymeradwyaeth yr Ysgrifennydd Gwladol i benodi mewn perthynas â'r darpariaethau statudol (a nodir ym mharagraff 12(2) Atodlen 6 Deddf Darlledu 1990).

Casgliad

Yn 2022, bydd S4C wedi bod yn darlledu i gynulleidfaoedd Cymraeg ers deugain mlynedd. Mae sut y bydd yn parhau'n berthnasol yng nghanol y newid yn y dirwedd gyfryngol yn dibynnu ar sut mae'r sefydliad yn ymateb i'r heriau a'r cyfleoedd fydd yn ei wynebu yn ystod y pum mlynedd nesaf.

Mae'n amlwg iawn o'r cyflwyniadau ysgrifenedig a'r trafodaethau a gefais gydag ystod eang o randdeiliaid, bod S4C yn chwarae rhan allweddol yn adeiladwaith economaidd, cymdeithasol a diwylliannol Cymru, ac mae'n dal i hawlio cefnogaeth sylweddol. Fodd bynnag, roedd bron pob un o'r cyfranwyr i'r adolygiad yn bendant bod angen i S4C wneud mwy.

Mae'r angen i feddwl yn arloesol wrth galon yr her hon. I barhau'n berthnasol a chystadleuol, yn ogystal â chadw'n drwm i'w bwrpas craidd, rhaid i S4C symud i fwrdd oddi wrth yr uniongredded a sefydlwyd dros y 35 mlynedd diwethaf. Mae hyn yn golygu ailosod ei flaenoriaethau strategol i gynyddu'r ffocws ar gynnwys a llwyfannau digidol ochr yn ochr â darlledu llinol traddodiadol, datblygu a chynnal perthnasau cadarn gydag ystod fwy eang o bartneriaid, a gwneud ymdrech mwy pendant i gynyddu incwm a buddsoddiad masnachol. I wneud hyn, nid newid strategol yn unig sydd ei angen ar S4C, ond hefyd gwir newid diwylliannol o'r brig i lawr.

Golyga newidiadau strwythurol yn y sector ddarlledu y bydd angen i S4C weithio'n gyflymach i gystadlu. Felly, bydd yn rhaid cymryd camau arwyddocaol i wella cynnig digidol S4C a sicrhau ei fod yn addasu i'r cynulleidfaoedd gwahanol ac yn darparu ar gyfer y newidiadau cyson yn y dechnoleg ac arferion gwyllo pobl. Bydd moderneiddio cylch gwaith gwasanaeth cyhoeddus S4C a sefydlu hyb digidol mewnol yn cynorthwyo S4C i ymateb i'r cyfleoedd a gynigir gan yr oes ddigidol newydd, a sicrhau y gallai gynnal ei gynulleidfa bresennol wrth ehangu ei orwelion i apelio at genedlaethau newydd o wylwyr a defnyddwyr.

Ochr yn ochr â hyn mae perthynas S4C â gweddill y sector. Mae fy neges yn glir, sef bod yn rhaid i S4C fod yn bartner gwell a chydweithio'n fwy effeithiol gyda phob adran o'r sector. Daw sefyllfa unigryw S4C fel y darlledwr Cymraeg â chyfrifoldeb i gefnogi'r ecosystem greadigol y mae'n rhan hanfodol ohoni. Yn ogystal â phartneriaethau gyda'r sefydliadau mawr fel y BBC, dylai S4C archwilio pob dull a modd o gydweithio i gefnogi a meithrin y sector gynhyrchu Cymraeg a'r diwydiannau creadigol yn ehangach. Nid yn unig mae cydweithio yn dda i'r sector, ond mae'n hanfodol i S4C hefyd. Mewn byd lle mae angen i'r sector ddarlledu weithio gyda'i gilydd i oroesi, bydd cydweithio effeithiol yn hanfodol i helpu S4C i gyflawni ei amcanion strategol hirdymor, sef ehangu'r gynulleidfa wrth ddarparu cyfleoedd i ganfod synergedd ac effeithlonrwydd.

Y tu hwnt i strategaeth, partneriaethau a chylch gwaith S4C, rwyf wedi dod i'r casgliad mai'r peth pwysicaf sydd ei angen ar y sefydliad i ffynnu yw sefydlogrwydd a sicrwydd ariannol. Mae'r mwyafrif helaeth o gyllideb S4C yn dod o ffi'r drwydded yn barod, ond mae'r swm ychwanegol bychan o arian y llywodraeth drwy DCMS wedi achosi pryder mawr iawn i S4C a'i rhanddeiliaid. Yn fy marn i, y ffordd orau i fynd i'r afael â'r mater hwn yw bod cyllideb S4C yn cael ei darparu'n gyfan gwbl drwy ffi'r drwydded, i roi'r un sicrwydd ariannol â'r BBC, ac unioni'r ddau ddarlledwr i gefnogi eu cytundeb partneriaeth newydd. Ochr yn ochr â hyn, credaf y dylai S4C wneud mwy i gynyddu ei gyllideb gyhoeddus a darparu rhagor o werth am arian drwy gynyddu refeniw masnachol a manteisio ar gyfleoedd masnachol.

I gefnogi fy argymhellion ar ddulliau ariannu, rwyf wedi gwneud argymhellion hefyd i fynd i'r afael â'r pryderon a godwyd gan nifer o gyfranwyr i'r adolygiad hwn ynglŷn â threfniadau llywodraethiant presennol S4C. Rwy'n rhannu'r un pryderon â llawer o'r rhanddeiliaid, sef nad Awdurdod S4C yw'r

strwythur iawn bellach i lywio newid, a bod angen bwrdd unedol newydd, sy'n cynnwys swyddogion gweithredol, i ddarparu'r arweiniad cryf angenrheidiol i dywys S4C drwy heriau'r dyfodol. Fy ail argymhelliad o ran diwygio'r elfen lywodraethiant yw bod y llywodraeth yn ystyried a yw trefniadau archwilio ariannol presennol S4C yn ddigonol, ac a ddylai'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol ddod yn archwilydd allanol S4C, a fyddai'n sicrhau atebolrwydd llawn dros y modd y mae S4C yn gwario arian cyhoeddus. Mewn ymateb i'r diffyg eglurder ar sut mae'r cyfrifoldebau wedi'u rhannu rhwng Awdurdod S4C ac Ofcom, rwyf hefyd wedi nodi fy nealltwriaeth o'r dirwedd reoleiddio bresennol, ac nid wyf yn argymhell unrhyw newid ar hyn o bryd.

Wrth gwrs, mae hyn i gyd o fewn cyd-destun pwrpas ehangach S4C i hyrwyddo'r iaith Gymraeg. Rwyf wedi dadlau bod gan S4C rôl ganolog i'w chwarae wrth helpu Llywodraeth Cymru gyflawni ei gweledigaeth i gael miliwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050, a gobeithiaf y bydd y bartneriaeth rwyf wedi'i hargymhell yn dwyn ffrwyth ac yn darparu'r cynnydd sydd arnom ei angen i gynnal y boblogaeth sy'n siarad Cymraeg.

Mae S4C ar groesffordd. Gallai ddewis parhau fel y mae a mentro colli ei berthnasedd, neu newid ac addasu i'r dirwedd newydd. Drwy gydol ei hanes, mae S4C wedi bod yn fwy effeithiol pan oedd ganddo'r hyder i fynd amdani, ac mae angen i'r sefydliad ganfod yr hyder hwnnw unwaith eto i gyflawni'r gwerth ychwanegol fel darlledwr Cymraeg. Wrth i S4C ddechrau'r cyfnod nesaf ar ei daith, mae'n rhaid iddo barhau i ddarparu gwerth am arian a chynnwys o ansawdd uchel i wasanaethu cynulleidfaoedd Cymraeg, wrth iddo anelu at gyflawni ei weledigaeth strategol hirdymor gyda'r hyder i gofleidio cyfleoedd yr oes ddigidol fel darlledwr digidol modern.

Atodiad A: Cylch Gorchwyl

Crëwyd S4C gan y Llywodraeth Geidwadol yn 1982, ac mae Llywodraeth bresennol y DU yn dal i fod wedi ymrwmo i gefnogi'r gwasanaeth gwerthfawr y mae S4C yn ei ddarparu i gynulleidfaoedd sy'n siarad Cymraeg. Rydym eisiau gweld y sianel yn tyfu ac yn ffynnu yn yr 21^{ain} ganrif ac yn croesawu cyfleoedd yr oes ddigidol.

Cefndir

Darledwr iaith Gymraeg yw S4C, sy'n cael ei ariannu'n bennaf gan ffi'r drwydded deledu, ond sydd hefyd yn cael cefnogaeth ar ffurf Cymorth Grant gan Lywodraeth y DU. Mae S4C yn cynhyrchu rhywfaint o incwm ychwanegol drwy weithgareddau masnachol, sy'n darparu tua 2% o gyllid y sianel.

Mae'r Llywodraeth wedi ymrwmo i gynnal adolygiad annibynnol o gylch gorchwyl, proses lywodraethu ac ariannu S4C.

1. Amcanion

a. Cynnal adolygiad i:

1. archwilio cylch gorchwyl S4C, gan gynnwys gwasanaethau ar-lein, ac ystyried a oes angen cyflwyno newidiadau yng ngoleuni arferion gwyllo a datblygiadau technolegol sy'n newid;
2. archwilio strwythur llywodraethiant a modelau atebolrwydd presennol S4C;
3. archwilio partneriaeth S4C â'r BBC a'i ddulliau cyllido presennol;

b. Cyflwyno argymhellion i'r Llywodraeth o fewn tri mis.

2. Prif ystyriaethau

Wrth asesu'r amcanion uchod (1a – b), bydd yr adolygiad yn ystyried yr elfennau canlynol:

- a. Rôl S4C yn y gwaith o hyrwyddo'r Gymraeg, a'r effaith mae'n ei gael arni, yn ogystal â lle ehangach y sianel yn niwylliant a chymdeithas Cymru;
- b. Cyfraniad S4C at economi Cymru;
- c. Perthynas S4C â'r sector cynhyrchu annibynnol a chwmnïau darledu a sefydliadau diwylliannol eraill, gan gynnwys a yw ei phartneriaethau yn gweithio'n effeithiol yn y ffordd orau bosib;
- d. Safbwyntiau cynulleidfa, ffigurau gwyllo a bodlonrwydd siaradwyr Cymraeg, dysgwyr a'r boblogaeth nad yw'n siarad Cymraeg, yng Nghymru ac ym mhob cwr o'r DU;
- e. Annibyniaeth olygyddol S4C, a threfniadau tryloywder ac atebolrwydd priodol;
- f. Y ffordd y mae gwasanaeth S4C yn cael ei lywodraethu a'i ddal yn atebol, gan gynnwys sut mae Awdurdod S4C yn gweithredu ac a ddylid ystyried modelau eraill o ddulliau llywodraethiant;
- g. Y ffordd mae S4C yn cael ei reoleiddio a rôl Ofcom;
- h. Gwerth am arian, effeithlonrwydd a rôl y Swyddfa Archwilio Genedlaethol;

- i. Y ffordd mae S4C yn cael ei ariannu ar hyn o bryd, gan gynnwys ffi'r drwydded, cymorth grant a ffynonellau masnachol, a'i berthynas ariannol â'r BBC o 2022/23 ymlaen;
- j. Faint o ryddid masnachol sydd gan S4C

3. Y broses

Dylai'r adolygiad sicrhau tystiolaeth gan amrywiaeth eang o randdeiliaid, gan gynnwys y cyhoedd yng Nghymru, rhanddeiliaid allweddol yn y diwydiant ac o ran y Gymraeg, darlledwyr eraill, Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru, yn ogystal â phartïon eraill sydd â diddordeb, yng Nghymru a ledled y DU.

4. Allbwn

Adroddiad yn nodi asesiad o'r cylch gorchwyl, y prosesau llywodraethiant a'r strwythurau atebolrwydd a dulliau ariannu presennol, yn ogystal â chynigion am y cylch gorchwyl, y prosesau rheoleiddio a'r modelau llywodraethiant ac ariannu mwyaf priodol ar gyfer dyfodol S4C, gan gynnwys y prif ganfyddiadau, casgliadau ac unrhyw wybodaeth atodol arall. Rhaid cyflwyno'r adroddiad i'r Ysgrifennydd Gwladol dros Faterion Digidol, Diwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon o fewn tri mis, cyn ei gyhoeddi.

Atodiad B: Cyfranwyr i'r Ymgynghoriad

Sefydliadau y cyfarfu Euryr Ogwen Williams â nhw yn ystod yr adolygiad

Sefydliadau	Cynrychiolwyr
Cyngor Celfyddydau Cymru	<ul style="list-style-type: none"> Phil George (Cadeirydd)
BBC	<ul style="list-style-type: none"> Elan Closs Stephens (Aelod Cymru ar Fwrdd y BBC) Rhodri Talfan Davies Rhys Evans Sian Gwynedd
BECTU	<ul style="list-style-type: none"> David Donovan
Equity	<ul style="list-style-type: none"> Simon Curtis
ITV	<ul style="list-style-type: none"> Phil Henfrey, Geraint Evans, Huw Rossiter
MG Alba	<ul style="list-style-type: none"> Donald Campbell (Prif Swyddog Gweithredol)
Cynulliad Cenedlaethol Cymru	<ul style="list-style-type: none"> Bethan Jenkins AC (Cadeirydd y Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu) Steve George
Eisteddfod Genedlaethol Cymru	<ul style="list-style-type: none"> Elfed Roberts (Prif Swyddog Gweithredol)
Ofcom	<ul style="list-style-type: none"> Aled Eirug (Aelod Cymru ar Fwrdd Cynnwys Ofcom) Glyn Mathias (Cadeirydd Pwyllgor Cyngori Cymru) Rhodri Williams, Tom Walker
PACT	<ul style="list-style-type: none"> Wil Stephens, Rosina Robson
S4C	<ul style="list-style-type: none"> Huw Jones (Cadeirydd) Owen Evans (Prif Swyddog Gweithredol) Ian Jones (Cyn Brif Swyddog Gweithredol) Amanda Rees (Cyfarwyddwr Cynnwys Creadigol) Rhodri ap Dyfrig (Comisiynydd Cynnwys Ar-lein)
Smorgasbordstudio	<ul style="list-style-type: none"> Dylan Griffith
TAC	<ul style="list-style-type: none"> Gareth Williams Iestyn Garlick Nia Thomas
TG4	<ul style="list-style-type: none"> Padhraig O'Ciara (Cadeirydd yr Ŵyl Gyfryngau Celtaidd)
Prifysgol De Cymru – Canolfan Astudiaethau'r Cyfryngau a Diwylliant mewn Cenhedloedd Bychain	<ul style="list-style-type: none"> Professor Ruth McElroy Hywel William Dr. Helen Davies

Sefydliadau	Cynrychiolwyr
Llywodraeth Cymru	<ul style="list-style-type: none"> • Alun Davies AM • Bethan Webb (Dirprwy Gyfarwyddwr y Gymraeg) • Dr. Hywel Owen • Paul Kindred
Comisiynydd y Gymraeg	<ul style="list-style-type: none"> • Meri Huws • Anna Rolewska
Urdd yr Awduron – Pwyllgor Cymru	<ul style="list-style-type: none"> • Aelodau o'r Pwyllgor yn cynnwys: • Manon Eames • Sion Eirian • Siwan Jones • Wil Roberts • Roger Williams
Urdd Gobaith Cymru	<ul style="list-style-type: none"> • Aled Sion • Mai Roberts

Unigolion a sefydliadau a gyflwynodd dystiolaeth ysgrifenedig

1. Anna McMorrin AS
2. Cyngor Celfyddydau Cymru
3. Prifysgol Bangor – Dr. Alison Mawhinney a Carys Aaron, Ysgol y Gyfraith
4. BBC
5. BECTU Cymru
6. Boom Cymru
7. Prifysgol Caerdydd – Ysgol Newyddiaduraeth, y Cyfryngau a Diwylliant
8. Chwarel
9. Cwmni Tinopolis Cymru
10. Dyfodol i'r Iaith
11. Equiniti
12. Equity
13. Huw Marshall – Ymgynghorydd
14. Sefydliad Materion Cymreig
15. ITV Cymru Wales
16. Cymdeithas Ddysgedig Cymru
17. Liberty Global – Guto Harri, Rheolwr Gyfarwyddwr Cyfathrebu Allanol
18. Eisteddfod Gerddorol Ryngwladol Llangollen
19. Menter Brycheiniog a Maesyfed
20. Menter Iaith – Bro Dinefwr
21. Menter Iaith – Cwm Gwendraeth Elli
22. Menter Iaith – Y Fflint a Wrecsam
23. Menter Iaith – Gorllewin Sir Gâr
24. Menter Iaith – Castell Nedd a Phort Talbot
25. Menter Iaith – Casnewydd
26. Mentrau Iaith Cymru
27. Merched y Wawr
28. Mudiad Meithrin
29. Amgueddfa Cymru
30. Y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol

31. Llyfrgell Genedlaethol Cymru
32. NFU Cymru
33. PACT
34. Patrick Irwin
35. Paul Lewis, Yellow Ducks Productions
36. Plaid Cymru – Ben Lake AS a Dai Lloyd AC
37. Rondo Media
38. S4C – Amanda Rees, Cyfarwyddwr Cynnwys Creadigol
39. Sharp Clinical Services
40. Prifysgol Abertawe – Adran Cyfathrebu a'r Cyfryngau
41. TAC (Teledu Annibynnol Cymru)
42. Telesgop
43. Undeb yr Annibynwyr Cymraeg
44. Uned Iaith Cyngor Gwynedd
45. Coleg Prifysgol Llundain – Yr Athro. Tegid Wyn Jones, Adran Ffiseg a Seryddiaeth
46. Prifysgol De Cymru – Yr Athro Ruth McElroy, Hywel Wiliam, Dr. Christina Papagiannouli a Dr. Helen Davies, Canolfan Astudiaethau'r Cyfryngau a Diwylliant mewn Cenhedloedd Bychain
47. Urdd Gobaith Cymru
48. Cymdeithas Darparwyr Cyn-ysgol Cymru
49. Comisiynydd y Gymraeg
50. Cymdeithas yr Iaith Gymraeg
51. Wesley Clover Corporation
52. Beth Nesaf? Caerdydd
53. Y Coleg Cymraeg Cenedlaethol

Digwyddiadau a fynychwyd

Ysgol Bodedern, Ynys Môn: Grŵp ffocws gyda phlant Blwyddyn 8 – 26 Hydref 2017
Ysgol Bro Edern, Caerdydd: Grŵp ffocws gyda phlant Blwyddyn 8 a 9 – 15 Tachwedd 2017
Noson gwylwyr S4C, Llangefni, Ynys Môn – 26 Hydref 2017
Noson gwylwyr S4C, Y Fenni – 7 Tachwedd 2017
Cynhadledd Dathlu'r Gymraeg – 9 Tachwedd 2017

Tystiolaeth arall a ystyriwyd

TRP Research – Panel Cyfryngau Cymru – 462 o siaradwyr Cymraeg ym mis Medi a mis Hydref 2017

Arolwg Cyhoeddus S4C 2016

Ymchwiliad Y Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu Cynulliad Cenedlaethol Cymru i S4C: tystiolaeth lafar a thystiolaeth ysgrifenedig ac adroddiad terfynol y Pwyllgor (Tu Allan i'r Bocs: Dyfodol S4C) a gyhoeddwyd ym mis Awst 2017

ISBN 978-1-5286-0252-5
CCS0318202740